

Markku Lehto:
Ikärakenteen
muutos ei jätä
rauhaan.
Sivut 10-12

Osmo
Soininvaara:
Työajan pituus
vapautettava.
Sivut 16-17

Merja
Tanner:
Oppia voi
myös
itselleen
nauramalla.
Sivut 22-23

Jaakko
Kiander:
Inflaatio
nakertaa
palkan-
korotuksia.
Sivu 24

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n järjestölehti

6 | 2007

sttklehti

Jorma Ollila
STTK:n seminaarissa:

ILMASTON- MUUTOKSEN TORJUNTA EI VOI ODOTTAA

Sivut 8-9

Tässä numerossa

sttklehti

STTK-lehti
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK-järjestölehti
33. vuosikerta

Julkaisija
STTK ry

Päätoimittaja,
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Toimitus
Käyntiosoite
Mikonkatu 8 A, 6. kerros
Postiosoite
PL 421, 00100 Helsinki

Puhelin
(09) 13 15 21

Telefax
(09) 652 367

Internet
www.sttk.fi

E-Mail
STTK:n toimiston henkilöstö:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

STTK-lehden posti:
marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Ilmoitukset
Kaupalliset ilmoitukset, myynti,
trafiikki ja laskutus:
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Osoitteenmuutokset
Osoitteenmuutokset tulee
tehdä kirjallisesti omaan jäsen-
liittoon – EI keskusjärjestöön
eikä lehden toimitukseen.

Ulkoasu
Workshop Päiviä Oy

Taitto
Hansaprint: Ilkka Eskola

Painopaikka
HANSAPRINT 2007 / STTK07_06

Painos 40 000

Lehden paperi
GalerieFine Silk 70g

Kannen kuva
Lehtikuva/Ossi Ahola.
Kuvassa SHELL:n hallituksen
pj. Jorma Ollila.

Ilmestymis- ja
aineistoaikataulu
Numero 7/2007
Aineisto 15.10.2007
Ilmestyy 29.10.2007

ISSN 1237-9921

”Ympäri maailmaa sijaitsevat saman yrityksen eri toimipisteet johtavat siihen, että työajat pitää osata **limittää järkevällä tavalla.**”

Mikko Mäenpää STTK:n
talousseminaarissa.
Juttu sivuilla 14-15

REMES

3 Pääkirjoitus.

4 Lyhyesti.

6 Työmarkkinakerros.

8 Ilmastonmuutoksen torjunta ei voi enää odottaa.

Myös työmarkkinapöydissä pohdittava vaikutuksia palkansaajille.

10 Onko Ruotsin tie Suomen tie?

Ruotsissa on puututtu kovalla kädellä sosiaaliturvaan.

11 Päätoimittajan kolumni.

13 Teeman muuttuva työaika.

STTK-lehden liitesivut käsittelevät työaikaa ja siihen liittyviä muutoksia.

Työtä ja aikaa

Maaailma on aina auki emmekä me suomalaisetkaan voi elää siitä tosiasiasta piittaamatta. Työelämässä se tarkoittaa, että työaikoja on jatkossa välttämätöntä järjestellä paljon nykyistä joustavammin.

Ei niin, etteikö joustoista olisi puhuttu työaikojen kohdalla tähänkin mennessä ja paljon. Valitettavan usein joustovaatimukset ovat työantajan tarpeista lähtevää, yksipuolista sanelua. Mutta yhtä hyvin työntekijä kaipaa työaikaansa joustoa vaikkapa silloin, kun lapset ovat pieniä, pitkään jatkunut kuormittava työ uuvuttaa tai elämässä tapahtuu jotain dramaattista, jota ei työn ohessa pysty hoitamaan kuntoon.

Palkansaajien näkökulmasta työaikojen jousto ei voi edetä sane-lun tiellä. Lähtökohta pitää edelleen olla työntekijän suoje-lu työai-kalainsäädännön turvin. Toisaalta, työaikoja on mahdollista räätä-löidä työpaikkojen, työnantajien ja työntekijöiden yksilöllisten tarpei-den mukaan jo nyt ja vieläpä niin, että lakeja ja pelisääntöjä nouda-tetaan. Tämä edellyttää neuvottelua ja sopimista, ja parhaiten se luultavasti sujuu, jos luottamusmies tai muu henkilöstön edustaja on näkemyksiä yhdistävä linkki.

STTK:ssa arvioidaan, että nykyiset työaikamme on luotu pitkälti teollisuusyhteiskunnan tarpeita palvelemaan. Tämän ajan palvelu-yhteiskunta tarvitsee kuitenkin jotain muuta kuin seitsemästä nel-jään meininkiä.

Tämän lehden sivuilla 13-20 on teemana muuttuva työaika.

21 PlusMiinus 30 –toiminta alkamassa.

Uusia ay-toimijoita tavoitellaan nyt verkossa.

22 Alkossa opitaan uutta.

Simulointiin perustuva koulutus tuo tulosta.

24 Kuuma kysymys.

Nakertaako inflaatio palkankorotuksia?

25 Henkilöstön edustajien toimenkuva laajenee

26 EU Nyt.

27 Maailman laidalta.

28 Talousaukeama.

Metsänomistajat tekevät isoa tiliä.

30 Kulttuuri.

Hairspray toimii ilman karkkiakin.

31 Krypto.

Tapetilla

Keskiviikko toivottomuutta täynnä

Tuore tutkimus tietää, että suomalaiset ovat sosiaalista ja hyväntuulista kansaa. Paitsi keskiviikkoisin. Silloin tutkimus väittää meidän olevan erityisen pahalla päällä. Huonotuulisimpia ollaan kuulemma lapsiperheissä.

Keskiviikkona yleensä on selvillä se, mennäänkö viikonloppuna anop-pilaan kylään vai kutsutaanko vaimon suku kotiin. Silloin tiedetään, että on ehkä lopultakin pakko uhrata lauantai shoppailemalla ostosparatiisis-sa kypärämyssyjä, toppakenkiä ja sadevaatteita. Lisäksi tiedossa on lähes kaksi ja puoli vuorokautta ipanoiden ilmaista kitinää ja tappelua.

Niin että ihmekös tuo nyt on, jos vähän närästää. (mlr)

Eläkkeelle siirrytään aiempaa aktiivisempänä

Eläkkeelle siirrytään nykyisin aiempaa myönteisemmissä merkeissä. Eläkkeelle jäävien koulutustaso on selvästi kohonnut ja taloudellinen tilanne parantunut. Terveudessa ja toimintakyvyssä on tapahtunut myönteistä kehitystä, esimerkiksi fyysistä ponnistelua vaativista tehtävistä selviytyminen on selvästi parantunut.

Usin 65-69 -vuotiaiden ikäryhmä arvioi terveytensä ja muistinsa paremmaksi kuin aikaisemmin tutkitut ikäryhmät. He ovat myös aktiivisempia erilaisissa harrastustoiminnoissa. Etenkin liikuntaa harrastetaan enemmän ja monipuolisemmin kuin aikaisemmin.

Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän kaupungin Ikivihreät -tutkimusprojektissa haastateltiin yhteensä noin tuhatta eläkkeelle siirtynyttä jyvaskyläläistä vuosina 1988, 1996 ja 2004. Tutkimuksessa selvitettiin, poikkeako uusi 65-69 -vuotiaiden ikäryhmä kahdesta edellisestä, 8 ja 16 vuotta aiemmin samanikäisenä tutkitusta ikäryhmästä.

Läheiset tärkeä voimavara

Elämän tarkoitukselliseksi kokemisen tunne oli lisääntynyt. Tärkein taustalla oleva tekijä olivat läheiset ihmiset, joiden merkitys myös kasvoi siirryttäessä aikaisemmista myöhemmin tutkittuun ikäryhmään.

Ystävien määrä on lisääntynyt ja sosiaalista tukea annetaan enemmän.

Toisaalta lasten ja lastenlasten tapaaminen koettiin yhä riittämättömämmäksi myöhemmin tutkituissa ryhmissä.

Avoterveyshuollon palvelujen käyttö oli lisääntynyt ja sosiaalipalvelujen jo ennestään vähäinen käyttö edelleen vähentynyt.

Mikäli kehitys jatkuu samansuuntaisena myös tulevaisuudessa, merkitsee se parempaa itsenäistä selviytymistä, mahdollisuutta aktiiviseen elämäntapaan ja kohenevaa elämänlaatua ainakin nuorempien eläkeikäisten keskuudessa. Samalla tarve erilaisille toimintamahdollisuuksille kasvaa.

Julkaisun tiedot:

Heikkinen E, Kauppinen M, Salo P-L, Suutama T. [Ovatko 65-69-vuotiaat aikaisempaa toimintakykyisempiä, terveempiä ja aktiivisempia?](#) Havaintoja Ikivihreät-projektin kohorttiventailututkimuksessa vuosilta 1988, 1996 ja 2004. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 83, 2006.

STTK järjestää seminaarin puolustuspolitiikasta

STTK järjestää tiistaina 30. lokakuuta puolustuspoliittisen seminaarin, jossa käsitellään Suomen puolustuspolitiikan nykytilannetta ja tulevaisuuden näkyviä. Seminaarissa puhujina ovat muun muassa puolustusministeri **Jyri Häkämies**, valtiosihteeri **Pertti Torstila** ja eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtaja **Juha Korkea-aho**.

Kutsuseminaarista lisätietoja antavat STTK:n johtaja **Kauko Passi**, kauko.passi@sttk.fi ja Päälystöliiton puheenjohtaja **Antti Kuivalainen**, puhelin 075 324 7411.

TU:

Muutosturvassa puutteita ikääntyneiden työllistämässä

Edellisellä sopimuskierröksellä sovittu muutosturva on tukenut huonosti ikääntyneitä työntekijöitä. Myös pitkistä työsuhteista irtisanotut ovat hyötynneet turvasta muita vähemmän, kertoo Toimihenkilöunionin ja Toimihenkilöiden työttömyyskassan tuore selvitys.

- Lainsäädäntöä on kehitettävä siten, että muutosturva tukee nykyistä paremmin ikääntyneiden ja pitkistä työsuhteista irtisanottujen pysymistä työelämässä, vaatii Toimihenkilöunionin puheenjohtaja **Antti Rinne**.

Liitto ja työttömyyskassa selvittivät, miten muutosturva on tukenut turvan piirissä olevia toimihenkilöitä. Selvitys toteutettiin vuoden 2006 aikana ja vastauksia saatiin yhteensä 457.

Vastaajista 18 prosentille työnantaja oli tarjonnut irtisanomisrahaa tai -korvausta, 7 prosentille työllistymistä tukevaa koulutusta, 21 prosentille tukipalveluja työnhakuun ja 7 prosentille lakisääteistä pidempää irtisanomisaikaa. Määräaikaisille tarjottiin kaikkia tukipalveluja hieman harvemmin kuin vakituisille toimihenkilöille.

Pardia:

Opetusministeriön palvelukeskushanke vailla pohjaa

Palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja **Antti Palola** kehottaa valtiotyönantajaa pysäyttämään palvelukeskusten perustamisen tilanteessa, jossa niillä ei ole toimintaedellytyksiä.

Palolan mukaan opetusministeriön palvelukeskushanke on esimerkki koordinaation puutteesta, mikä todennäköisesti aiheuttaa ennemminkin taloudellisia menetyksiä kuin haluttuja säästöjä.

- On järjetöntä, että yliopistojen palvelukeskusta perustetaan, vaikka samaan aikaan on suunnitelmassa irrottaa yliopistot jo vuonna 2009 valtion budjettitaloudesta. Yliopistoista on tulossa itsenäisiä toimijoita, jolloin niiden ei tarvitsisi olla valtiokonsernin sisään rakennettavien palvelukeskusten asiakkaita, Palola toteaa.

Palola on todella huolissaan henkilöstön jaksamisesta palvelukeskushankkeissa.

- Valtion tuottavuusohjelma eli henkilöstön saneerausohjelma sisältää monia päällekkäisiä hankkeita, joiden kustannushyöty on kyseenalainen.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukset ovat Palolan mukaan toimiva ratkaisu silloin, kun niiden perustamisessa on alusta saakka toimittu avoimesti ja vaikutukset tiedostaen.

- Yliopistojen palvelukeskuksen perustaminen tässä tilanteessa on selkeästi sellainen hanke, jonka elinkaariajattelu ontuu. Emme voi kannattaa hanketta, jota viedään eteenpäin ilman, että sen tarkoitus on tarkkaan harkittu, Palola linjaa.

Meijerialalle neuvottelutulos uudesta työehtosopimuksesta

■ Meijerialan toimihenkilöille on saatu aikaan neuvottelutulos uudesta 2,5-vuotisesta työehtosopimuksesta. Neuvottelutuloksen mukaan vuoden 2008 palkankorotukset tulevat voimaan 1.3.2008 ja vuoden 2009 palkankorotusten tasosta ja ajankohdasta neuvotellaan erikseen.

Sopimuksen sopijaosapuolina ovat STTK:laiset Meijerialan Ammattilaiset MVL ja Toimihenkilöunioni sekä työnantajaa edustava Elintarviketeollisuusliitto. Neuvottelutuloksen ovat hyväksyneet kolmesta osapuolesta kaksi, Meijerialan Ammattilaiset MVL ja Elintarviketeollisuusliitto. Sopimuksen kolmas osapuoli Toimihenkilöunioni ei ole hyväksynyt neuvottelutulosta.

Neuvottelutuloksen mukaan sopimus on voimassa 1.10.2007 - 31.3.2010 ja siihen on uudistettu pätevyysarviointijärjestelmää sekä toimenvaativuusarviointitaulukoita vuosina 2007 ja 2008.

SuPer ja Tehy irtisanoivat kunta-alan pääsopimuksen

■ SuPer ja Tehy irtisanoivat kunta-alan pääsopimuksen 12.9. Pääsopimus on kunta-alalla jatkuvasti voimassa oleva virka- ja työehtosopimukseen nähden erillinen sopimus, jossa määritellään sopijaosapuolet, sopimusalat ja neuvottelujärjestelmä.

Nykyisessä sopimusjärjestelmässä hoitoalalla ei ole omaa sopimusta. Hoitoalan järjestöt neuvottelevat alan palkoista ja muista työehtoista kunta-alan yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa yhdessä kolmen muun palkansaajapuolen pääsopijajärjestöjen kanssa. SuPerin ja Tehyn mielestä nykyinen neuvottelujärjestelmä on jäykkä ja toimimaton.

- Se estää alojen erityisongelmien ratkaisemisen. Pääsopimuksen irtisanominen avaa mahdollisuuksia neuvottelujärjestelmän uudistamiseen ja ajantasaistamiseen, jotta se paremmin voi vastata käytännön työelämän tarpeisiin, toteavat järjestöt.

Kunta-alan pääsopimuksen irtisanominen ei vaikuta yksittäisten työntekijöiden palvelussuhteisiin.

Vakuutusväen Liitto tavoittelee yleistä tasoa parempia korotuksia

■ VvL:n edustajisto edellyttää, että tuleva työehtosopimus sisältää yleistä tasoa huomattavasti paremmat palkankorotukset. Edustajisto kokoontui 7.9. Helsingissä.

Liiton mukaan vakuutusalan ansiokehitys oli viime vuonna yksityisten palvelualojen alhaisin, toimihenkilöiden ansiokehitys jäi alle yhden prosentin. Keskimäärin yksityisten palvelualojen palkat nousivat 3,3 prosenttia.

Heikon ansiokehityksen lisäksi alan ongelmana ovat liiton mukaan matalat taulukkopalkat. Esimerkiksi asiakaspalvelun alkupalkka on pääkaupunkiseudulla hädin tuskin 1600 euroa, vaikka työhön vaaditaan yleensä tradenomin koulutus.

Liiton edustajisto päättää palkankorotustavoitteista syyskuun aikana. Korotustavoite ratkeaa, kun selviää, miten pitkä sopimus alalle on syntymässä ja mitä se sisältää.

Edustajisto valitsi kokouksessaan liitolle uudet puheenjohtajat sekä uuden hallituksen.

Liiton puheenjohtajana jatkaa **Sirpa Komonen**, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Liisa Halme** ja toisena varapuheenjohtajana jatkaa **Jouni Kaleva**. Edustajiston puheenjohtajaksi valittiin **Matti Mäkinen** ja varapuheenjohtajaksi **Marika Sirén**.

Tällä sopimuskierroksella ammattiliitot vaativat lisää liksaa tilipussiin. Toimihenkilö on palkkan- sa ansainnut.

Perheiden menoista suurimman siivun vievät asuminen, ruoka ja liikkuminen. Jokunen euro jää myös vapaa-aikaan

Elämyskulutus on kovassa kasvussa. On kulu- tusjuhlien aika. Elämysten kirjo on pitkä: musiikki, elokuvat, museot, ostokset, lomailu, urheilu ja te- levisio.

Paljon aikaa ja rahaa käytetään kotien inter- net-varustuksiin. Uusimmat väri- t on hankittava nuorison päättäväsella painostuksella.

Halvimmat elämykset tuottaa nukkuminen. Unien katselu on peräti il- maista. Seksiä ei pidä myöskään unohtaa.

Tuoreen tutkimuksen mukaan suomalaiset antavat onnellisuudestaan kouluarvosanan kahdeksan ja se vie meidän Euroopan kakkosijalle.

Raha ei tee onnelliseksi, mutta se toki rauhoittaa. Kirjastojen tai kirjakauppojen hyllyiltä löytyy vino pino onnellisuuden oppikirjoja.

Perustuslaissa, puolueiden ohjelmissa tai liittojen tes- tavoitteissa ei puhuta onnellisuudesta mitään.

Suomalaisen rakkauden apostoli **Tommy Tabermann** on tarjonnut tupopöytänsä ehdotusta, jonka mukaan työnantaja voisi tarjota työsuhte- etuna yhtä palkallista päivää rakasteluun. Asia ei ole meillä ottanut tulta, mutta Venäjällä Uljanovskin alueella se on jo toteutettu nimellä Perheen kanssakäymisen päivä.

Tuoreen kyselyn mukaan ansiotyötä tekevät suomalaiset valitsevat mieluummin lisää vapaapäiviä työstä kuin vastaavan arvoisen palkankorotuksen.

Onnellisuuden taloustieteen isä **Richard Layard** katsoo, että voimakkaasta talouskasvusta huolimatta onnellisuus ei ole läntisissä teollisuusmaissa lisääntynyt. Vapaus, terveys ja oikeudenmukaisuus ovat arvoja, jotka vievät ihmisiä kohti onnellisimpia aikoja.

Layardin mukaan työttömyys vähentää eniten onnellisuutta ja siitä syystä työttömyyden alentaminen on politiikan keskeinen tavoite. Turvallisuuden tunne on puolestaan yksi onnellisuuden kannalta merkittävimpiä tekijöitä.

Ylen nettisivuilla on mielenkiintoinen testi Elämä pe- lissä. Testi antaa henkilökohtaisen elinajan ennusteen. Yksi kysymys jäi askarruttamaan: minkä ikäiseksi haluat elää ja missä iässä alkavat elämän parhaat vuodet. |

Kolumni

Leipää ja sirkusta

matti.hynynen@sttk.fi

Työmarkkinaneuvottelujen loppusuora avautuu

Työmarkkinoiden neuvottelukierroksen loppusuora avautuu, kun syyskuun loppu lähenee. Vanhat sopimukset päättyvät ja uutta pitäisi syntyä.

Vaikka kiharaiseksi menneet kunta-neuvottelut ovat vieneet julkisuuden päähuomion, neuvottelut jatkuvat laajalla rintamalla. Sopimuksia neuvotellaan kaikkiaan parille miljoonalle palkansaajalle.

Tämä STTK-lehden juttu on kirjoitettu lehden mennessä painoon tiistaina 18.9. Kunta-alalla neuvotteluja jatkettiin keskiviikkona 19.9.

Hoitoalan neuvottelujärjestön TNJ:n (Tehy ja Super) puheenjohtaja **Juhani Palomäki** ei halunnut vielä tiistaina heittää kirvestä kaivoon, vaikka kunta-alan neuvottelut näyttivät menevän pahasti solmuun.

– On vielä aikaa päästä neuvotteluratkaisuun ennen kuin vaihdetta. Olen vielä toiveikkaalla mielellä, että hoitajien palkka-asia voidaan hoitaa ilman työtaisteluja, Palomäki sanoo.

Tehy ja Super haluavat selvittää, onko valtiolta puristettavissa vielä lisää rahaa palkkaratkaisuun, joka tyydyttäisi hoitajia. Palomäen mielestä sen pitäisi olla mahdollisuuksien rajoissa. Taloustilanne on hyvä ja valtion ensi vuoden budjetti on kaksi miljardia euroa ylijäämäinen.

– Kuten olemme sanoneet, kyse ei ole rahasta vaan tahdosta. Lähiajat näyttävät löytykö tahdot, kuten vielä vaalien alla näytti kaikilla löytyvän.

Hallitus on ilmoittanut, ettei se pane likoon enempää kuin jo lupaamansa 150 miljoonaa euroa vuodessa. Myös kuntatöytäntä on kertonut, että sen ai-

kaisempi tarjous liikkui jo kuntien sietokyvyn ylärajoilla.

Palomäki piti mahdollisena, että hoitoalan järjestöt vetoavat vielä maan hallitukseen.

– Vaalien alla puhuttiin satojen eurojen palkankorotuksista hoitajille. Nyt se on kuihtunut vaivaiseen 30 euroon lähi- ja perushoitajille. Hoitajien petty-

mystä ei sovi ihmetellä, Palomäki sanoo.

Uusi tilanne neuvottelupöydässä
Hoitajien neuvottelujärjestöä TNJ:tä on moitittu siitä, että se ei ole lyönyt pöytään täsmällisiä tavoitteitaan.

– Tämä on aivan uutta. Yleensä tässä vaiheessa neuvotteluja on ollut tapana kertoa, mitä vaaditaan, sanoo Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliiton Jytyn puheenjohtaja **Merja Ailus**.

Ailuksen mukaan sopimuksella alkaa olla jo kiire, mikäli sopimuskauden ensimmäiset palkankorotukset halutaan kotiuttaa jo syykuun alussa. Mahdollisena, joskaan ei toivottavana, Ailus pitää sitä, että muut kolme pääsopijajärjestöä vievät omat neuvottelunsa päätökseen ilman hoitajia, mikäli sopimus on muuten säällinen.

Toimihenkilöunioni painottaa yleiskorotuksia
Toimihenkilöunionin kaikkiaan 45 sopimuksesta nyt katkolla on

39. Pisimmällä neuvottelut ovat teknologiateollisuudessa, jossa sopimusta yritettiin jo juhanuksen alla.

– Palkkaratkaisun suuruus, prosenttilinja vai sekalinja, yleiskorotus ja yritysکوhtainen osuus sekä taulukkopalkkojen korottaminen, luettelee Toimihenkilöunionin puheenjohtaja **Antti Rinne** neuvottelujen kipupisteet.

Rinne pitää mahdollisena, että sopimus syntyy ensi torstaihin 27. syyskuuta mennessä.

– Se on mahdollista, mutta en vielä laittaisi rahojani likoon sen puolesta.

Rinteen mukaan neuvottelupöydässä on joukko hankalia asioita, mutta nekin on ratkaistava. Ne eivät pitkittämisestä parane, Rinne tuumii.

Toimihenkilöunioni tavoittelee tuntuvia palkankorotuksia. Palkankorotukset liitto hakee mieluummin varman palkkakehityksen turvaavina yleiskorotuksina, kuin epävarmoina ja työnantajan päätösvallassa olevina tulospalkkioina tai muina paikallisina erinä.

Teknolgiateollisuus puolestaan haluaa vääntää paikallisesti sovittava palkankorotuserän osuuden mahdollisimman suureksi.

– Meille heidän mallinsa ei käy, sanoo Rinne.

Toimihenkilöunioni on jo aiemmin ilmaissut pettymyksensä muun muassa Stora Enson ja Nokian palkitsemiskäytäntöihin, joita liitto pitää yksipuolisuina ja mielivaltaisina. Ne ovat unionin mielestä romuttaneet tulospalkkioiden uskottavuuden joustavana palkanosana henkilöstön silmissä.

Liiton johtopäätös on, että mielivaltaisten tulospalkkioiden osuus toimihenkilöiden palkanmuodostuksessa pitää minimoida.

Laatuvaatimuksina Toimihenkilöunionilla on työsuhdeturvan tehostaminen. Siinä avainasemassa ovat muutosturvan ja irtisanomisuojan parantaminen.

Erto lähellä sopimusta

Eriyisalojen toimihenkilöliitto Erto neuvottelee kaikilla sopimusaloillaan lukuun ottamatta huolinta-alaa. Puheenjohtaja **Tapio Huttulan** mukaan huolinta-alalla pitää ennen varsinaisia sopimusneuvotteluja ensin kuitata uuteen palkkausjärjestelmään siirtymiseen liittyvät asiat.

Erton sopimusaloista neuvottelujen kärjessä kulkee tietotekniikan palveluala. Neuvottelut käynnistyivät jo ennen kesälomia, kun Teknolgiateollisuus ry halusi sopimusta nopeutetussa aikataulussa. Silloin ei valmista syntynyt, mutta nyt neuvottelut ovat Erton puheenjohtajan Tapio Huttulan mukaan edenneet lupaavasti.

– Jo ennen kesälomia saatiin aikaan tekstikysymyksistä jonkinlainen paketti. Hilkkulla ollaan, sillä rahastakin on päästy jo puhumaan, Huttula luonnehtii.

Tietotekniikan palvelut on Erton suurin sopimus, jonka yleissitovuusvaikutuksen piirissä työskentelee noin 40 000 toimihenkilöä.

Paikallinen sopiminen ei ongelma

Laatupuolella Erto haluaa ennen kaikkea kohennusta luottamusmiesten asemaan.

– On pakko saada eteenpäin paikallisen sopimisen pelisääntöihin sekä luottamusmiesten asemaan ja tiedonsaantiin liittyviä asioita. Ne liittyvät aivan olennaisesti paikallisen sopimi-

Kuntapöydässä neuvottelut jatkuivat keskiviikkona 19.9. Lehtemme painoon mennessä ei ollut tiedossa, miten neuvotteluissa kävi.

sen kehittämiseen. Uskon, että teknolgiateollisuudessakin on alettu ymmärtämään tätä asiaa.

Teknolgiateollisuudella on kova halu viedä sopimustoimintaa paikalliselle tasolle. Se ei ole Ertolle ongelma, kunhan sopimukseen saadaan turvalausekkeet ja luottamusmiehen toimintamahdollisuuksista pidetään huolta.

Erto tavoittelee tietotekniikan palveluissa metalliteollisuuden palkankorotustasoa. Liiton hallitus kokoontuu perjantaina 28. syyskuuta. Silloin pitäisi olla näkösilällä jo neuvottelutuloksia.

Valtiolle halutaan uusi palkkaohjelma

– Neuvottelut ovat täydessä käynnissä ja huipennus ajoittuu tälle viimeiselle viikolla ennen kuin vaihdetta, kertoo valtion neuvottelutilanteesta palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja **Antti Palola**.

Kuukauden viimeisellä viikolla neuvottelupöytään nostetaan ”kovat kysymykset” eli raha, palkankorotusten rakenne sekä sopimuksen pituus.

Neuvotteluja varten on perustettu kaikkiaan kahdeksan alatyöryhmää käsittelemään erityiskysymyksiä. Niiden takaraja on tiistaina 25. syyskuuta.

Valtion pääsopijajärjestöjen

yhteisenä tavoitteena on saada valtion palkkollisille työmarkkinoiden yleisen linjan mukaiset palkankorotukset. Järjestöjen mielestä se edellyttää sopimusta, jonka kustannusvaikutus on ensimmäisenä sopimusvuonna 5,5 prosenttia ja toisena tasan 5 prosenttia.

Palkansaajien pääsopijajärjestöjä ovat STTK:n Pardia, SAK:n julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja Akavan Julkisan neuvottelujärjestö Juko.

Palkkaohjelmilla yleiseen palkkakehitykseen

Korotukset pitävä sisällään yleiskorotuksen, liittoerän ja tasa-arvoerän. Lisäksi palkansaajajärjestöt haluavat valtiolle palkkaohjelman valtion palkkojen kilpailukyvyyn turvaamiseksi.

Palkkaohjelmia on valtiolla ollut aikaisemminkin, mutta nyt työnantaja edustava Valtion työmarkkinalaitos suhtautuu niihin penseästi. Työmarkkinalaitoksen mielestä valtion palkkakehitys on viime vuosina vastannut hyvin yleistä palkkakehitystä.

– Näinhän se on, mutta juuri sen ansiosta, että valtiolle tehtiin näitä palkkaohjelmia. Ilman palkkaohjelmia valtiolla olisi jääty jälkeen yleisestä palkkakehityksestä. Se vuoksi palkkaohjelmaa tarvitaan jatkossakin. |

Kirkon henkilöstö haluaa pysyä palkkakehityksessä

■ Kirkon henkilöstöjärjestöt tavoittelevat kymmenen prosentin palkankorotuksia 2,5-vuotisella sopimuskaudella. Lisäksi STTK:lainen Kirkon alojen ammattijärjestö SVTL ja Akavan julkisan koulutettujen järjestö Juko haluavat lisäksi useamman vuoden palkkaohjelman, jolla korjattaisiin kirkon palkkojen jälkeensä jääneisyyttä.

Kirkon työmarkkinalaitoksen kanssa neuvottelee myös Kirkon alan unioni, joka koostuu STTK:n Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitosta Jytystä sekä SAK:n Julkisten ja hyvinvointialojen liitosta JHL:sta. Tavoitteet noudattelevat kunta-alan palkansaajajärjestöjen vaatimuksia.

Tavoitteena on kustannusvaikutuksiltaan vähintään yhdeksän prosentin sopimus, joka painottuu yleiskorotuksiin. Lisäksi halutaan viiden vuoden palkkaohjelma, jolla alan palkkoja nostetaan kymmenellä prosentilla.

Kirkon sopimus koskee 21 400 palkansaajaa.

Jorma Ollila ilmastonmuutoksen torjunnasta:

”Poliitikkojen on laitettava markkinat toimimaan”

Royal Dutch Shell Oyj:n hallituksen puheenjohtaja **Jorma Ollila** uskoo markkinamekanismin olevan ilmastonmuutoksen torjunnassa veroja tai sakkomaksuja tehokkaampi tapa hoitaa päästöjen vähentämistä.

- Mutta markkinat eivät prosessia saa liikkeelle ja tässä on paradoksi. Ensin tarvitaan poliitikkojen ja viranomaisten toimia globaalilla tasolla, Ollila arvioi STTK-lehden haastattelussa.

Jorma Ollila osallistui STTK:n talouspoliittiseen seminaariin, jonka teemana oli ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet talous- ja työelämäpolitiikalle.

- Poliitikkojen ja viranomaisten on kyettävä sopimaan riittävän kunnianhimoiset tavoitteet päästöjen rajoittamiseksi. Sitten on luotava markkinamekanismi eli sovittava pelisäännöistä, joilla päästöoikeuksia voidaan kaupata. Näin hiilipäästöille muodostuu riittävän kova hinta.

- Energiankäyttäjät reagoivat sitten tähän niin, että ne käyttävät vähemmän energiaa ja kehittävät sellaisia teknologioita, jotka ovat edullisempia kuin päästöoikeuksien ostaminen. Etenkin aluksi energian hinta todennäköisesti nousee reippaastikin ja leikkaa talouskasvua, mutta se on paljon pienempi hinta kuin ilmastonmuutoksen tuottama lasku, Ollila uskoo.

Oikeudenmukaisuudesta vaikea sopia EU:n viime keväänä asettamia tavoitteita Ollila pitää riittävän kunnianhimoisina, mutta pohti kahta asiaa. Ensimmäisen osalta hän viittaa pal-

jon puhutun Lissabon-strategian lässähtämiin.

- Jos ei saadakaan mitään aikaan vaan tämä jostain syystä lässähtää, niin jälleen kerran on aiheutettu uskottavuusongelma sen suhteen, mitä EU kykenee tekemään.

Toiseksi koko ongelman ratkaisu on Ollilan mielestä täysin riippuvainen siitä, miten koko muu maailma saadaan mukaan.

- Tähän tarvitaan globaali järjestelmä.

Jos on pienenevien päästöoikeuksien jako

vaikeaa EU:n sisällä, se on vielä vaikeampaa maailmanlaajuisesti. Kehittyvissä maissa köyhyyden poistaminen talouskasvun kautta on tärkein tavoite ja se merkitsee kasvavaa energiankulutusta.

- Ratkaisujen löytäminen on äärimmäisen vaikeaa, jos nämä maat kokevat tilanteen niin, että nyt niitä vaaditaan rajoittamaan päästöjä, energiankäyttöä ja kasvua, kun toiset ovat jo ehtineet vaurastua. Globaalilla tasolla ei ole mekanismeja, joilla oikeudenmukaisuuskysymyk-

Jorma Ollilan mielestä ilmastonmuutoksen hillintä on niin suuri kala, että sitä ei kannata vain pyytää vaan se on myös pakko saada. Hänen mielestään tavallisten kansalaistenkin asenteilla on vaikutusta paineen luomiseen, jotta poliitikot ryhtyvät riittävän kunnianhimoisiin toimiin ilmastonmuutoksen torjumiseksi

siä käsitellään niin, että ne ovat punnuksina jostain muuta asiaa vastaan.

Ollilan mielestä kyse on aivan toisentyypisestä haasteesta kansainväliselle järjestelmälle ja YK:lle kuin mihin tähän asti on totuttu.

– Mutta sitä on lähdettävä ennakkoluulottomasti ratkomaan. Muuten tässä tapahtuu peruuttamattomia asioita, jolloin ei enää voi keskustella, Ollila korostaa.

Enää ei voida odottaa

Seminaarissa Suomen Kuvalehden päätoimitajan **Tapani Ruokasen** haastateltavana olleen **Jorma Ollilan** viesti oli selvä: ilmastomuutoksen uhan edessä ei ole vaihtoehtoa etsiä yhteisymmärrystä toimista kriisin kautta. Jos ilmasto lämpiää enemmän kuin kaksi astetta tällä vuosisadalla, tapahtuvat ympäristömuutokset ovat suuria ja peruuttamattomia.

– Sen takia ei voida ajatella, että annetaan tämän kriisiytyä, niin kyllä sitten kaikki tulevat riiviin. Parin kolmen vuoden kuluessa on löydettävä ratkaisuja tai ainakin suunta, miten edetään.

Ollila oli vakuuttunut tutkijoiden näkemyksistä, että kasvihuonekaasupäästöt on vähennettävä alle puoleen vuoteen 2050 mennessä. Hänen mielestään EU:n asettamat tavoitteet päästöjen leikkaamisesta ovat sinällään hyviä. Mutta pelkästään nämä toimet eivät riitä, sillä EU-maiden osuus päästöistä on pieni ja vielä laskusuunnassa.

Tärkeintä on tehokkuus

Ollila arvioi päästöjen vähentämisessä suurten ratkaisujen löytyvän energian tehokkaammasta käytöstä, energian säästämisestä sekä uusiutuviin energialähteisiin perustuvasta energiantuotannosta. Ydinvoimalla on oma roolinsa, mutta se ei ratkaise koko ongelmaa.

Ensimmäisen polven biopolttoaineiden tuottamista pelloilla Ollila ei pitänyt riittävän tehokkaana eikä edes eettisesti kestäväenä tapana, koska miljardilta ihmiseltä puuttuu riittävä päivittäinen ravinto.

– Mahdollisimman nopeasti pitäisi päästä sellupohjaisiin toisen polven tuotteisiin. Kymmenen vuoden päästä kyetään ehkä hyödyntämään täysimääräisesti jätteitä polttoaineiden tuotannossa.

Öljy-yhtiöiden tulevaisuudesta Ollila ei ollut huolissaan, vaikka päästöjen leikkaaminen merkitseekin fossiilisten polttoaineiden kulutuksen vähentämistä.

– Vaikka mitä tehtäisiin, seuraavat 30 – 40 vuotta energian kulutus tulee nousemaan. Vie huomattavan pitkän aikaa, ennen kuin merkittävä osa maailman energiasta kyetään tuottamaan uusiutuvilla energiamuodoilla.

Ja öljy-yhtiötkin ovat kehittämässä uusia polttoaineita. ■

Ilmastomuutoksen torjunnassa

Uhat käännettävä mahdollisuuksiksi

Edessä näkyvien uhkien kääntäminen mahdollisuuksiksi nousi päällimmäiseksi teemaksi kesän lopulla pidetyssä, ilmastomuutoksen haasteita talous- ja työllisyyspolitiikalle pohtineessa STTK:n seminaarissa.

■ EU-komissaari **Olli Rehn** luotti Suomen pärjäävän uudessa ympäristö- ja energiatodellisuudessa toteuttamalla samanlaista aktiivista sopeutumista kuin tapahtui laman jälkeen talouden globalistumiseen sopeutumisessa.

– Suomella on jo paljon näyttöä siitä, kuinka ympäristölliset välttämättömyydet käännetään taloudelliseksi mahdollisuuksiksi.

Komissaari vakuutti myös, että EU ei aio ampua itseään ja omaa kilpailukykyään jalkaan, vaikka se sitoutuikin keväällä jopa yksipuolisesti vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään.

– EU on valmis ottamaan etunojaa ja näyttämään suuntaa muille talousalueille, mutta vain jos muut todella seuraavat perässä.

Rehn uskoi kuitenkin kovien tosiasioiden edessä myös muissa talousmahdeissa järjen valon voittavan.

Paula Lehtomäen (kesk) äitiysloman tuuraajaksi ympäristöministeriöön nouseva kansanedustaja **Kimmo Tiilikainen** painotti Suomen ilmastostrategian perustuvan sekä päästöjen vähentämiseen että sopeutumiseen. Sopeutumisessa on kyse myös niiden vahvuuksien hyödyntämisestä, joita Suomella on

Jorma Ollila (vas), **Mikko Mäenpää** ja **Olli Rehn** tuumaustauolla STTK:n talousseminaarissa, joka järjestettiin yhteistyössä Nordean kanssa jo kolmannen kerran.

muun muassa energiatekniikassa ja metsätaloudessa.

Suomi on Tiilikaisen mukaan valmistautumassa omalta osaltaan tuleviin EU:n sisäisiin taakanjakokeskusteluihin päästövähennyksistä. Hän arvioi, että nykyisen hallituksen ohjelmaan kirjatut toimet eivät välttämättä tule riittämään.

Ay-liike valmis talkoisiin

STTK:n puheenjohtaja **Mikko Mäenpää** vakuutti ay-liikkeen olevan valmis osallistumaan yhteisiin talkoisiin, kunhan laskun maksu jaetaan oikeudenmukaisesti.

– Tehokas ja oikeudenmukainen ratkaisu ilmastomuutoksen aiheuttamista kustannuksista on kansallisesti merkittävä etu.

Suomen vahva kolmikantainen malli tarjoaa Mäenpään mielestä Suomelle tässäkin kilpailuedun.

TEKSTI JA KUVAT: Markku Vuorio

Reformit uhkaavat hyvinvointiyhteis

Ruotsissa porvarihallituksen reformit ovat lisänneet palkansaajien turvattu-
muutta työmarkkinoilla ja heikentäneet
ansioturvaa. Hallituksen valitseman tien
on arveltu voivan johtaa syvälle käyviin
yhteiskunnallisiin muutoksiin.

– Jos politiikan suunta ei lähivuosien
aikana muutu, hyvinvointivaltion säily-
minen on uhattuna, STTK:n ruotsalaisen
sisarjärjestön TCO:n yhteiskuntapoliitti-
nen johtaja Roger Mörtvik varottaa.

Fredrik Reinfeldtin johtaman
porvarillisen allianssin mukaan kireä
verotus ja liian avokätinen so-
siaaliturva ovat muodostuneet
työllisyyden kasvun esteiksi. Tä-
män johdosta hallitus on lisännyt
työnteon kannustimia alentamalla
roimasti ansiotulojen verotusta
ja heikentänyt työttömyys- ja sair-
ausvakuutuksen päivärahaa sekä
kirstänyt niiden saantiehtoja.

Roger Mörtvik pitää hallituksen
analyysia virheellisenä ja sen poh-
jalta tehtyjä ratkaisuja palkansaajien
etujen vastaisina.

Hänen mukaansa hyvä työttö-
myysturva ja siihen kiinteästi kyt-
ketty aktiivinen työmarkkinapoli-
tiikka ovat siivittäneet Ruotsin me-
nestystä globaalissa taloudessa.

– Meillä ei ole periaatteessa mi-
tään verojen alentamista vastaan,
jos ne voidaan toteuttaa hyvin-
vointijärjestelmille asetetuista ta-
voitteista tinkimättä. Nyt on kui-
tenkin ilmeistä, että hallituksen
ambitiot verokevennysten jatka-
misessa eivät tältä osin ole kestä-
vällä pohjalla, Mörtvik arvioi.

**Ay-liikkeen ja hallituksen
välit kireät**

Työttömyysturvan huononnusten
seurauksena ay-liikkeen ja halli-
tuksen välit ovat kireät. Kovinta
kritiikkiä hallituksen työttömyys-
turva- ja työmarkkinalinjauksia
kohtaan ovat esittäneet toimihen-
kilöjärjestöt.

– Työttömyyspäivärahan ylära-
ja on nyt niin alhainen, että suuri
osa jäsenistöstämme ei saisi edes
puolta aikaisemmasta palkastaan,
jos he joutuvat työttömiksi, Mört-
vik selvittää.

Mörtvik korostaa, että globaa-
lin rakennemuutoksen haasteisiin
voidaan vastata vain siten, että
uusia ja parempia työpaikkoja pys-
tytään luomaan enemmän kuin
globaali kilpailu hävittää. Menes-
tyksen kannalta ratkaisevaa on se,
miten hyvin ihmisten valmiutta
uusien työtehtävien vastaanotta-
miseen pystytään lisäämään.

Avainasemaan nousee muutos-
turva. Koulutukseen ja aktiiviseen
työmarkkinapolitiikkaan sekä
työttömyysturvan tasoon on pa-

Roger Mörtvik arvioi, että jos
Ruotsissa työttömyys- ja sairaus-
päivärahan ylärajaa ei lähivuo-
sien aikana nosteta, kehitys kul-
kee kohti sosiaalivakuutusten yk-
sityistämistä.

nostettava, jotta palkansaajat pys-
tyisivät kokemaan elämänsä turva-
tuksi jatkuvien muutoksen keskel-
lä.

Suunnanmuutos Ruotsin poli-
tiikassa on pakottanut toimihenki-
löjärjestöjä etsimään uusia keino-
ja jäsenistönsä etujen turvaami-
seksi. Hallituksen työttömyys- ja
sairausvakuutuksiin tekemät hei-

kennykset ovat Mörtvikin mukaan
käynnistäneen kehityksen, joka voi
muutamassa vuodessa johtaa hy-
vinvointivaltion romuttumiseen.

– Mikäli työttömyys- ja sairaus-
päivärahan ylärajaa ei lähivuosien
aikana nosteta, kehitys kulkee koh-
ti sosiaalivakuutusten yksityistä-
mistä, Mörtvik ennustaa.

– Jos olisin uusliberaali strategi,
joka pyrkii järjestelmän perusteel-
liseen muutokseen yhteiskunnan
sosiaalisten sitoumusten osalta,
aloittaisin alentamalla sosiaaliva-
kuutusten ansiosidonnaisuutta,
mikä pakottaisi keskiluokan hank-
kimaan täydentäviä vakuutuksia.

Ruotsin kuntaa

Täsmälleen näin meillä on tapahtumassa juuri nyt.

Uhkaako verokapina?

Mörtvik muistuttaa, että silloin kun hyvinvointivalio ei tarjoa keskiluokalle riittävää taloudellista turvaa työttömyyden ja sairauden varalle, joutuvat he maksamaan tulojensa vakuuttamisesta kahteen kertaan.

– Tämä voi johtaa verokapinaan ja yhteiskunnan solidaarisuuden rapautumiseen. Vaarana on sellaisen ajattelutavan yleistyminen, että kaikki haluavat maksaa vain siitä, mistä heille itselleen on hyötyä. Siinä vaiheessa politiik-

ka on onnistunut hajottamaan palkansaajien rivit ja yhteisesti rahoitetun kollektiivisen sosiaalivakuutusjärjestelmän uudelleen rakentamiseksi, Mörtvik analysoi.

Pyrkiikö hallitus politiikallaan tietoisesti heikentämään hyvinvointivaltion kannatuspohjaa?

– Hallituksessa ja sen neuvonantajien keskuudessa on varmasti niitä, jotka tietävät, mihin sen reformit johtavat. On myös niitä, jotka eivät halua tämän suuntaista kehitystä, mutta eivät ymmärrä mitä on tapahtumassa, Mörtvik pohtii. |

Jatkuu seuraavalla aukeamalla >>>

Perheemme joutui hiljattain auto-onnettomuuteen, josta selvisimme peltiromulla ja pienehköillä vammoilla.

Kolarin aiheuttamissa sekavissa tunnelmissa kiinnitin huomiota loistavaan palveluun, mitä poliisi, pelastusalan ammattilaiset ja sairaalan henkilökunta meille tarjosivat.

Pari minuuttia törmäyksen jälkeen paikalla oli kolme ambulanssia viemässä lievästi loukkaantuneita kahteen eri sairaalaan, poliisi ohjaamassa liikennettä ja palokunta öljyläikkä pesemässä. Sairaaloissa kaikki sujui asiantuntevasti, tehokkaasti ja ystävällisesti. Jälkeenpäin poliisi hoiti oman osuutensa mallikkaasti loppuun tekemällä pöytäkirjat ja neuvomalla, miten vakuutusyhtiön kanssa on toimittava.

Tunsimme olevamme hyvissä käsissä. Kiitos kaikille hyvästä palvelusta!

Pari viikkoa onnettomuuden jälkeen lähdimme ostamaan tyttären huoneeseen kirjoituspöytä. Sopiva löytyi Iskusta. Myyjä myi tarkisti varastokirjanpidosta, että tavaraa on ja me maksoimme pöydän ja siihen kuuluvan laatikoston. Tavaranti tuli meille kahden päivän kuluttua kotiinkuljetuksena.

Vaiherikkaiden tapahtumien jälkeen kävi ilmi, että vaikka olimme pulittaneet pöydästä ja laatikostosta liki 500 euroa, tavaraa ei ollut olemassakaan. Varastokirjanpito petti. Elokuussa maksetut mööpelit olisi saatu vasta lokakuussa, joten kauppa purettiin.

Sen jälkeen menimme tekemään kauppa Askoon. Taas asiantuntevan oloinen myyjä möi, varasimme mööpelit etukäteen ja tietokoneelta vielä varmistettiin, että tavara todella löytyy varastosta.

Kun seuraavana päivänä menimme noutamaan huonekaluja, kävi ilmi, että pöytä on, mutta laatikostoja ei. Tätä kirjoitettaessa kadonneen laatikoston etsintä on vielä kesken eikä vielä ole varmaa muu kuin se, että varastokirjanpito petti taas.

Huonekalukaupoista Iskussa ja Askossa jäi samanlainen olo kuin Habbo-hotellista. Siellä ostetaan oikealla rahalla virtuaalisia huonekaluja.

Ai miksi kirjoitin kahdesta aivan toisiinsa liittymättömistä asioista?

Jäin funtsimaan, että verovaroin ylläpidetty julkinen palvelu pelasi loistavasti ja ankeasta tapahtumasta huolimatta päällimmäiseksi jäi tunne, että olimme hyvissä käsissä.

Huonekalu"kauppojen" jäljiltä jäi olo, että vapailla markkinoilla asiakas haisee eikä hänen palvelemisensa kunnolla voisi vähempää kiinnostaa.

Päätoimittajalta

Aja kolari,
mutta älä
osta Iskusta
huonekaluja

marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Suomen hallitus uudistaa sosiaaliturvaa

■ Vanhasen kakkoshallitus on käynnistänyt sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen valmistelun. Hienoista tavoitteista huolimatta vielä on epäselvää, pyrkiikö hallitus uudistusten avulla parantamaan sosiaaliturvan tasoa vai alentamaan siitä koituvia kustannuksia. Jälkimmäisen vaihtoehdon puolesta puhuu, että hallituspuolueet ovat sitoutuneet alentamaan veroja jatkossakin, vaikka julkisen talouden rahoitus ei nykyiselläkään veroasteella ole väestön vanhetessa kestävällä pohjalla.

Haluako hallitus sosiaaliturvauudistuksen avulla kaventaa julkisen sektorin vastuuta kansalaisten hyvinvoinnista, mikä käytännössä merkitsisi pohjoismaisesta mallista luopumista?

– Jos pohjoismaisella mallilla tarkoitetaan sitä, että meillä on universaalit, koko väestön kattavat palvelut, ansioturva- ja perusturvajärjestelmät, niin tuskin niitä kukaan on alas ajamassa. Minulle ei ole ainakaan tällaisia toiveita kukaan esittänyt, sanoo sosiaaliturvan kokonaisuudistusta valmistelevan komitean puheenjohtaja **Markku Lehto**.

Ruotsissa porvarihallitus on vahvistanut työntönnön kannustimia kasvattamalla sosiaalisten tulonsiirtojen ja ansiotulojen mahdollistaman elintason välistä eroa. Tämän politiikan välineenä on työttömyys- ja sairausvakuutus-

ten ehtojen heikentäminen, millä rahoitetaan veronalennukset. **Työntönnön kannustavuuden lisääminen kuuluu myös Suomen hallituksen sosiaaliturvauudistuksen keskeisiin tavoitteisiin. Onko mahdollista, että hallitus pyrkii heikentämään ansiosidonnaista työttömyysturvaa?**

– Tässä vaiheessa olen ymmärtänyt tilanteen niin, ettei kukaan pyri romuttamaan ansiosidonnaisen järjestelmän perusteita, mutta ikärakenteen muutos ja kansainvälinen kilpailu eivät jätä rauhaan. Jos mennään hyvin pitkälle Ruotsin valitsemalle tielle, ei siltä pohjalta synny yhteisymmärrystä. Mutta ei sitä synny myöskään, jos pyritään vain kosmeettisiin muutoksiin.

– Työntönnön- ja palkansaajapuolella on tietysti vastakkaisia näkemyksiä, mutta uskon, että käytettävissä on aika paljon pelimerkkejä, joiden perusteelta syntyisi yhteinen ratkaisu. Itse toivon, että työmarkkinajärjestöt löytävät ratkaisun ansioturvan epäkohtiin ja että siellä löytyy nykyistä enemmän tilaa aktiivisille vaihtoehdoille, Lehto toteaa.

Säilyykö pohjoismainen malli, jos veroastetta lasketaan edelleen?

– Nythän taas puhutaan siitä kuinka verotusta voitaisiin keventää, mutta ikärakenteen kehitys johtaa siihen, että veroastetta ajanoloon pikemminkin tulisi nostaa kuin laskea, Lehto arvioi.

Lehdon käsityksen mukaan tulisi löytää ratkaisuja perusturvajärjestelmiin, joiden taso viime vuosikymmenen aikana on jäänyt jälkeen yleisestä ansiotulokehityksestä.

– Minun käsitykseni hyvästä yhteiskunnasta ainakin on sellainen, että joidenkin ryhmien tulotaso ei voi jäädä samalle tasolle, kun muiden elintasonousee vuodesta toiseen. Mitä perusturvan parantamiseksi nyt voidaan tehdä, onkin sitten eri asia, kun ei vielä ole tietoa miten paljon tähän on rahaa käytettävissä.

KUVA: Lehtikuva

Markku Lehto toivoo, että työmarkkinajärjestöt löytävät ratkaisun ansioturvan epäkohtiin ja että siellä löytyy nykyistä enemmän tilaa aktiivisille vaihtoehdoille.

STTK:n johtaja Markku Salomaa:

Ruotsi ei ole Suomi

■ STTK:n edunvalvontajohtaja **Markku Salomaa** pitää Ruotsissa tehtyjä ratkaisuja huolestuttavina, vaikka järjestelmissä onkin eroja.

– Suomessa ansioturvaetuksien rahoittamiseen osallistuvat pääsääntöisesti työnantajat, työntekijät ja valtio yhdessä. Se, että hallitus lähtisi yksipuolisesti esimerkiksi heikentämään työttömyysturvaa, ei tule kysymykseen, Salomaa sanoo.

Hän muistuttaa, että työnantajat ovat kollektiivisesti mukana rahoittamassa työttömyydestä aiheutuvia kustannuksia, mikä puolestaan on vaikuttanut siihen, millainen vastuu yksittäisellä työnantajalla on työntekijöidensä irtisanomisesta.

KUVA: Eija Hiltunen

STTK:n Markku Salomaa mukaan ei tule kysymykseenkään, että hallitus lähtisi yksipuolisesti esimerkiksi heikentämään työttömyysturvaa.

– Jos hallitus yksipuolisesti asettuisi heikentämään työttömyysturvaa ja työnantajien vastuuta, koettaisiin se palkansaajapuolella hyvin epäoikeudenmukaisena.

Universaalit palvelut hyvä lähtökohta

Salomaa pitää hyvänä Markku Lehdon esille tuomaa lähtökohtaa universaaleista palveluista ja etuuksista.

– Komitean työ on vielä niin alkuvaiheissa, että sitä on liian varhaista arvioida, mutta hyvä on, että ratkaisuja haetaan yhteisessä pöydässä eikä konfliktien kautta. Suomessa ei ole syytä hakea sellaista vastakkainasettelua, joka Ruotsissa on nyt valtion ja osin työnantajien ja toisaalta palkansaajien välille syntynyt, STTK:n edunvalvontayksikön johtaja korostaa.

Perinteinen työaika on murroksessa. Globaalissa taloudessa maailma on aina auki eikä työ ole teknologian kehityksen myötä enää pitkään aikaan ollut sidoksissa.

Globaalitalous haastaa työajat

Sivut 14-20

Sopivasti työtä ja työaika

Toimihenkilöissä tehdään pitkää päivää eikä ylitöitä aina korvata asianmukaisesti. STTK:n puheenjohtajan **Mikko Mäenpään** mielestä työnantajan vastuulla on mitoittaa työ ja siihen käytetty aika toisilleen sopiviksi.

Nykyiset työaikajärjestelymme perustuvat sotien jälkeisen teollisuusyhteiskunnan tarpeisiin.

– Ne ovat suurille kokonaisuuksille tehtyjä massaratkaisuja, jossa työnantaja määrää työntekijät, lomien ja seisokit, sanoo Mäenpää.

Palveluyhteiskunnan tarpeet ovat toiset, jolloin myös työaikojen sääntelytarve muuttuu.

– Globaalissa taloudessa kaikki työ ei ole enää sidottua paikkaan. Ympäri maailmaa sijaitsevat saman yrityksen eri toimipisteet johtavat siihen, että työntekijät pitää osata liittää järkevällä tavalla.

Liittojen ja työaikalainsäädännön tehtävä on olla tässä prosessissa turvaamassa työntekijää.

– Euroopassa on liikaa huonoja esimerkkejä joustoista, jotka ovat vain työnantajan intresseissä. Meidän pitää pyrkiä järkeviin, mutta säänneltyihin joustoihin, puheenjohtaja muistuttaa.

Mäenpään mielestä ideaalitalanteessa työntekijällä on mahdollisuus valita erilaisista työaikapaketeista.

– Tällöin kun ihminen on työpaikalla, hän tekee työnsä todennäköisesti hyvin intensiivisesti. Tämä palvelee myös työnantajan intressejä.

Säännöt selviksi

Uusissa EU-jäsenmaissa työtä saatetaan painaa yli 60 tuntia viikossa.

– Pelkäämme, että eurooppalai-

set valtiot kilpailevat työajoissa toisensa hengiltä työntekijän tappioksi, Mäenpää sanoo.

Hän toivoo, että uusi EU-työaikadirektiivi, joka määritteli Euroopan tasolla työaikojen enimmäismäärät, saataisiin pian neuvoteltua.

– Säännöllisen työntekijän malli halutaan pitää alle 40 tunnissa viikossa. Se, miten työtä tilapäisesti sen yli tehdään, tarvitsee tukeen selkeän järjestelmän. On selvää, että yrityksillä on nousuja ja laskuja ja työvoiman tarve vaihtelee. Mut-

ta työntekijän pelisääntöjen pitää olla kaikille selvät, Mäenpää tähdentää.

Toimihenkilöissä on perinteisesti se ongelma, että kaikkea ylitöitä ei korvata. Tuoreimman toimihenkilöbarometrin mukaan yli puolet vastaajista ilmoitti tekevänsä satunnaisesti ylitöitä.

Mäenpää perää selkeitä pelisääntöjä työaikajoustoihin.

Nykyiset työaikajärjestelymme perustuvat sotien jälkeisen teollisuusyhteiskunnan tarpeisiin.

Väki vapaalla -miten järjestää työt?

■ – Työnantaja-puoli suhtautuu periaatteessa erittäin myönteisesti monipuolisiin työaikajärjestelyihin, sanoo asiantuntija **Seppo Saukkonen** Elinkeinoelämän Keskusliitosta.

Hän kuitenkin painottaa, että työnantajan on otettava huomioon kokonaisuus.

– Totta kai on ymmärrettävää, että yksittäinen työntekijä haluaa mieluiten pitää kokonaisen vapaapäivän. Työnantaja joutuu kuitenkin ajattelemaan koko työntekijäkuntaa ja työn organisointia.

Hotelli- ja ravintola-alalla sekä kaupan alalla on jo luotu uudentyyppisiä työaikaratkaisuja. Niistä on myös sovittu työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kesken. Esimerkiksi hiihtokeskuksilla asiakkaita on sesonkiaikoina paljon ja muuten on hiljaisempaa. Työaikapankkijärjestelyin on pystytty tasaamaan työntekijöiden työaika vuositasolla.

– Sen sijaan työpaikoissa, joissa kausivaihteluita on vähän, ovat työntekijöiden pitkät vapaat työnantajalle ongelmallisempia. Miten työt pääsevät etenemään, jos

porukkaa onkin paljon vapaalla?

Mitä lyhyempi sovittu työaika on, ja mitä enemmän työntekijöillä on joko lakisääteisiä tai yksilöperusteisia vapaita, sen haastavampaan tilanteeseen monessa yrityksessä joudutaan.

– EK:lla ei ole mitään intressiä lähteä luomaan yrityksiin pätkätyökulttuuria, mutta jos omalla väellä ei tulla toimeen, on turvaututtava vuokratyöhön tai sijaisuuksiin, Saukkonen sanoo.

Saukkonen huomauttaa, että julkisessa keskustelussa pätkätyöt helposti tuomitaan. Työmarkkinoiden joustavuus ja monipuolisuus ovat kuitenkin lisätä myös pätkätoita.

– Vuokratyövoiman käyttö on Suomessa lisääntynyt maltillisesti, olemme vielä EU:n keskiarvojen alapuolella.

Asialla on myös hyvä puolensa.

– Työmarkkinat monipuolistuvat ja työpaikat lisääntyvät, kun yrityksillä on mahdollisuuksia tarjota monta tapaa tehdä työtä, Seppo Saukkonen toteaa. ■

KUVA: Marjut Hentunen

– Työaikapankkijärjestelmät ovat vain yksi osa töiden organisointia, Seppo Saukkonen EK:sta sanoo.

Millaisen työajan sinä haluat?

■ Kansainvälisesti katsottuna suomalaiset työaikatarkausot ovat STTK:n lakimies **Juri Aaltosen** mukaan joustavia.

– 60 prosenttia työväestöstämme on joustavien työaikojen piirissä. Tunteja voi merkitä ylös ja pitää ne myöhemmin vapaana.

Tärkeintä työntekijälle on mahdollisuus säästää kokonaisia vapaapäiviä. Yksi tärkeä joustojen syy on työ- ja yksityiselämän parempi yhteensovittaminen.

Aaltonen hahmottelee ajatusta henkilökohtaisista työajoista.

– Ideaalitilanteessa työntekijöiltä kysyttäisiin: millaisen työajan sinä haluat?

Liittojen tehtävä on työaikaneuvotteluissa turvata työntekijän asema. Asioista pitää sopia avoimesti ja luottamusmiehen tulee olla työntekijän apuna ja tukena.

Kaikkein yleisimpiä joustavat työajat ovat valtiolla ja yleensäkin toimihenkilötehtävissä. Aaltosen mukaan monilla työpaikoilla on mahdollista mennä kohti henkilökohtaisia työaikoja. Hän antaa esimerkin:

– Olisiko mahdollista, että helsinkiläisellä työpaikalla pitkänmatkainen tekisikin nelipäiväistä työviikkoa sen sijaan, että hän istuu viitenä päivänä pääkaupunkiseudun ruuhkissa?

Työnantajat eivät edistä

Työnantajat puhuvat paljon työaikajoustoista. Työaikatyöryhmän raportin perusteella työnantajajärjestöt eivät kuitenkaan pontevasti edistä esimerkiksi työaikapankkien käyttöönottoa.

– Työnantajat puhuvat, mutta eivät vie asiaa liittotasolla eteenpäin, Aaltonen hämmästelee.

Tietoa joustavista työajoista olisikin jaettava enemmän. Joustavien työaikojen tarkoitus on lisätä työtyytyväisyyttä ja sitä kautta myös edistää Suomen kilpailukykyä.

– Suomi on jo kilpailukykyinen maa, joten eivät työajat ole tähänkään asti huonoja olleet. Joustoilla voitaisiin yhä parantaa työssä jaksamista ja tuottavuutta sekä vähentää sairaslomia.

Kohdellaanko joustavissa työaikajärjestelyissä kaikkia samalla tavalla?

– Näin pitäisi olla, sillä kaikillahan on loppujen lopuksi sama työaika. On työnantajan asia huolehtia siitä, että järjestelmät työpaikalla

perustuvat työaikalainsäädäntöön ja ovat reiluja kaikille, Juri Aaltonen sanoo.

Aaltonen oli mukana työmarkkinakeskusjärjestöjen työaikatyöryhmässä, jonka tuorein raportti ilmestyi toukokuussa 2007. ■

KUVA: Eija Hiltunen

Juri Aaltonen haluaisi työssäkäyville henkilökohtaiset työajat.

Osmo Soininvaaran kadonnut työaika

Osmo Soininvaara pohti kirjassaan, miksi niin moni suomalainen turmelee elämänsä kilpailemalla ja tekemällä liikaa työtä. Viime keväänä hän itse tyhjensi kalenterinsa kansanedustajan kiireistä. Miten käsitys oman elämän hallinnasta muuttui?

– Huomasin istuvani kokouksissa, joista ei ollut mitään hyötyä. Kiireisen päivän jälkeen mietin, mihin aika hujahti, mitä sain aikaan, Osmo Soininvaara luonnehtii kansanedustaja-aikansa loppuvaiheita.

Soininvaara toimi vihreiden kansanedustajana yhtäjaksoisesti vuodesta 1995 viime kevään asti ja aiemmin yhden kauden 1980-luvun lopussa.

Ei eläkkeelle

Työn eduskunnassa jättänyt Soininvaara on löytänyt mieleistään tekemistä. Hän ei suinkaan nosta kansanedustajan eläkettä vaan elää luennoimalla ja kirjoittamalla. Ja töitä riittää. Alkusyksyn kalenteri täyttyi jo touko-kesäkuussa, ja Soininvaaran almanakka on varattu joulun asti. Nyt hän saa kuitenkin suunnitella aikataulunsa itse.

– Voin lähteä keskellä päivää pyöräilemään tai kävelylle. Voin tehdä esitelmän samalla kun kiertelen Helsingin rantoja.

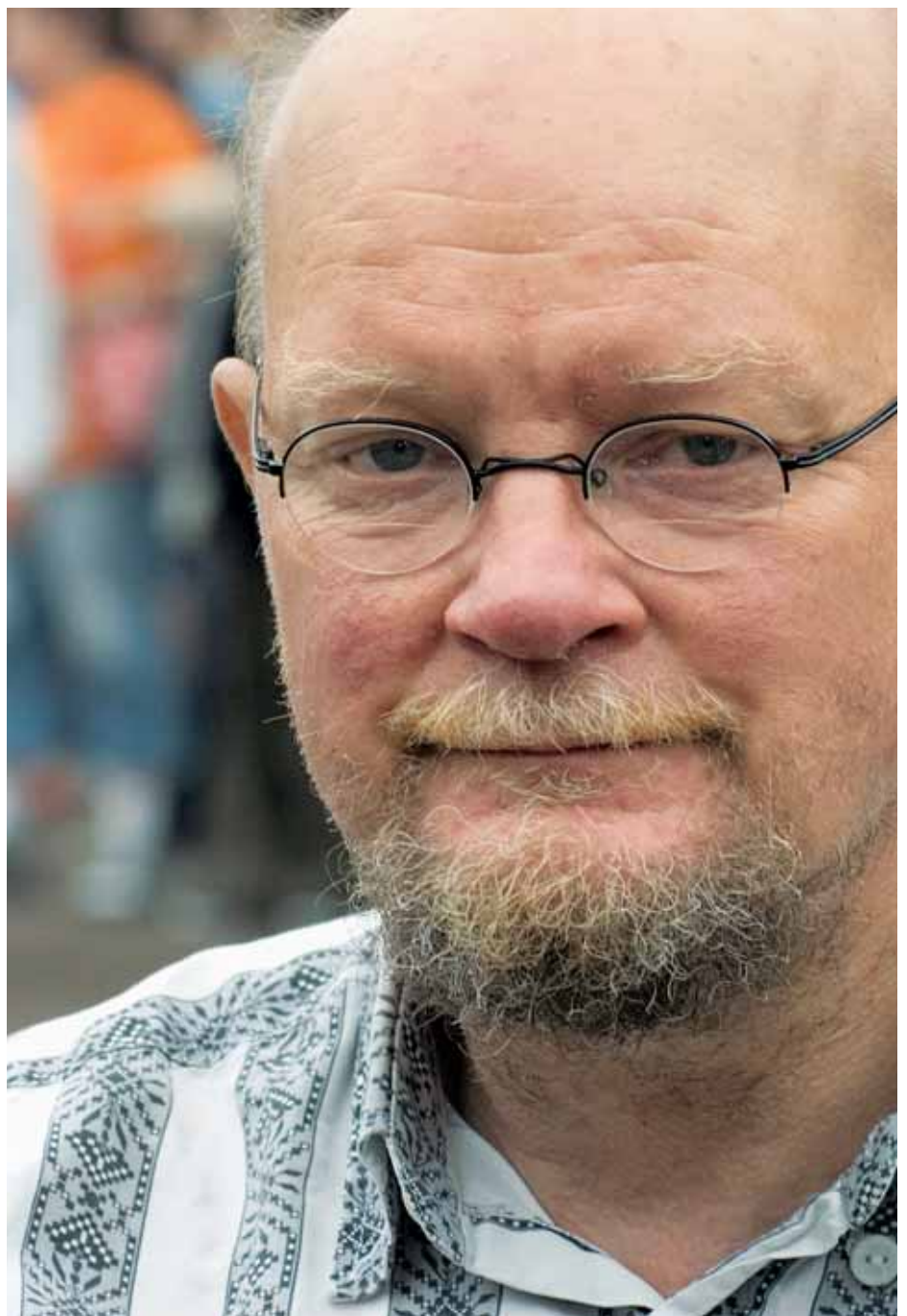
Soininvaaran on ollut pakko opetella sanoamaan ei, sillä luento- ja kirjoituspyyntöjä tulee valtavasti. Nyt hänellä on enemmän aikaa paneutua kirjoittamiseen ja luentojen suunnitteluun.

– Elämästä on tullut vähemmän suorituskeskeistä. Kolumnia kirjoittaessa voin hyvällä omallatunnolla eksyä internetiin kaivelemaan asiaan liittyviä seikkoja. Kaiken ei edes tarvitse liittyä juuri käsillä olevaan työhön.

Esitelmiä syntyy yövuorossa

Osmo Soininvaara ihmettelee keväällä ilmestyneessä Vauraus ja aika -kirjassaan, miksi niin moni suomalainen turmelee elämänsä kilpailemalla ja tekemällä liikaa työtä. Varsinkin, jos hyvä elämä on jo saavutettu eikä lisävaurastuminen sitä enää paranna. Soininvaaraa kismittää,

– Minulla ei ole koskaan ollut pysyvää työsuhdetta, ja yritän siltä ikeeltä välttää jatkossakin, Osmo Soininvaara nauraa.

Vauraus ja aika -kirjaa Soininvaara sanoo suunnitelleensa 25 vuotta.

Kuka Osmo Soininvaara?

- Soininvaara valmistui Helsingin yliopistosta valtiotieteen kandidaatiksi vuonna 1973 ja lisensiaatiksi 1982. Oman yrityksensä Tietokeinon hän perusti vuonna 1985.
- Vihreiden kansanedustajana Soininvaara on toiminut kahdesti vuosina 1987–91 ja 1995–2007.
- Peruspalveluministerinä hän työskenteli 2000–2002.
- Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Soininvaara oli vuosina 1997–1999 ja Vihreän liiton puheenjohtaja 2001–2005.
- Soininvaara on naimisissa ja hänellä on kolme lasta.

Apulaiskaupunginjohtajaksi Helsinkiin?

- Osmo Soininvaaraa on esitetty Helsingin apulaiskaupunginjohtajan tehtävään. Mikä saa hänet vielä kiinnostumaan virasta ja velvollisuuksista?
 - Haasteet ja mielenkiintoiset työtehtävät. Helsingin kehittämiseen minulla on intohimo.
 - Säännöllisessä työssä päivälentki vähenevät, mutta pyöräilemään pääsee lomallakin. Seuraavaksi Soininvaara suuntaa joulukuussa Ranskaan. Viikon ohjelmassa on kirjoittamista, pyöräilyä ja punaviinin juontia. Matkalle hän järjesti tilaa kalenteristaan jo puoli vuotta sitten.

etemme osaa nauttia siitä lokoisasta elämästä, jonka teknologian kehitys on mahdollistanut.

Mutta ei hän askeesiin kehota eikä usuta laiskuuteen, vaikka puhuukin työajan lyhentämisen puolesta.

– 1940-, 50- ja 60-luvulla syntyneiden on ollut pakko tehdä paljon töitä, ja niin he tekevät edelleen. He eivät osaa ottaa rennommin, vaikka se olisi mahdollista. Nuoremmat ovat jo erilaisia.

Soininvaaran mukaan työajan lyhentäminen on helpointa henkisen työn tekijöille. Siinä vapaa-ajan ja työn välinen ero on häilyvin.

Nykyään on yhä enemmän ammatteja, joissa palkka voidaan mitata, mutta työaika ei. Soininvaara myöntää, ettei itsekään oikein tiedä milloin on töissä.

– Työaikani on hävinnyt kokonaan. Aika monta esitelmää olen ideoinut unissani, hän nauraa.

Ihminen tarvitsee mieluisaa työtä

Mutta ei Soininvaara ole pyörittämässä sanojaan rennommin ottamisesta. Kirjassaan hän esittää, että työtaakkaa voi keventää myös hankkimalla mieleisiä töitä.

Pääsääntöisesti työntekoa pitäisi vähentää, mutta elämäntapa-ammattit ovat asia erikseen. Kirjailija viittaa kreikkalaisiin tavernanpitäjiin, joille työ on elämä.

Freelancerin työkään ei sovellu kaikille, sillä vaatii itsekuria aloittaa ja lopettaa työnteko, jos kukaan ei määrää työajoista.

– Teen työtä, kun se tuntuu mielekkäältä. Mittaan ikään kuin sisäisestä kellosta, että nyt sitä on tehty tarpeeksi, ja voin lopettaa tältä päivältä, Soininvaara kuvailee.

Valinnanvaraa työaikoihin

Soininvaaraa motivoi kirjailijana se, että hänen mielestään kirjoittamisella voi vaikuttaa paljon enemmän kuin eduskuntatyöllä. Vaikka työaikakalaa muuttamalla voi luoda valinnanmahdollisuuksia ihmisille, asenteita muutetaan muulla tavalla.

Soininvaara painottaa, että koska olemme yksilöitä, työajan pitäisi olla omassa päätäntävallassamme. Karahvityöaikamallia eli sitä, että omaa työtä saisi myydä niin paljon kuin itse haluaa, hän kehittäli jo 1980-luvulla. Soininvaaran mukaan työajasta ei pitäisi määrätä lailla, vaan ihmiselle tulisi antaa mahdollisuus itse valita oma työaikansa.

– Siirtyminen liukuvaan työaikaan oli aikanaan vaikeaa, mutta hyvinhän siinäkin kävi. Uskoisin, ettei siitä kapinaa nousisi, jos myös työajan pituus vapautettaisiin. Vaikutusta olisi vain yksilön palkkapussiin.

Kysymys eripituisten työaikojen eriarvoisuudesta on Soininvaaran mielestä filosofinen.

– Miten se lisäisi eriarvoisuutta, jos ihmiset saisivat valita vapaa-ajan ja isompien tulojen välillä?

Soininvaara tiedostaa sen, että toisilla on enemmän markkina-arvoa työmarkkinoilla. Heikommassa neuvotteluasemassa olevat tar-

vitsevat säädöksiä taatakseen itselleen tietyt työajat. Eivätkä kaikki voi valita työaikaansa.

– Eihän veturinkuljettaja voi hypätä Riimäellä junasta, hän toteaa.

Soininvaara on ikänsä tehnyt päätöksiä vapaaehtoisesti. Jotkut tekevät niitä pakon edessä. Soininvaara puolustaa kansalaistuloa, perustuloa, jonka turvin ihminen voisi ottaa vastaan osa-aikatyötä joustavasti. Myös pieni työvoimapula olisi hänestä suotavaa.

– Pätkätyöt voisivat olla osa onnellista elämää, jos näillä ihmisillä olisi markkina-arvoa.

Paluu tulevaisuuteen

Soininvaaralle eduskuntatyön jättäminen ei ole uusi tilanne. Vuonna 1991 häntä ei valittu toiselle edustajakaudelle, ja hän ryhtyi vapaaksi kirjoittajaksi.

– Se oli elämäni parasta aikaa. Lapset olivat pieniä, ja elämäntilanne sopi irtiottoon, vaikkei se vapaaehtoista ollutkaan.

Tuolloin hän kirjoitti myös palkitun Hyvinvointivaltion eloonjäämisopas -teoksensa. Mikä sai kirjailijan palaamaan politiikkaan avoimesta vapaaherran elämästä neljä vuotta myöhemmin? Soininvaara sanoo miettineensä asiaa kauan ja hartaasti.

– Rivikansanedustajan lokoisa elämä oppositiossa, oma huone ja muut edut houkuttivat. Kukaan ei varoittanut, että olimme menossa hallitukseen. Pidin kyllä ministerin pestistä, vaikka se teetti mielettömästi töitä, hän luonnehtii. |

Hyvä työpaikka antaa joustoa arkeen

Ulla Kosonen, 41, taitaa perheen, työn ja harrastusten yhteensovittamisen. 22 vuotta Nordkalkilla Lohjalla työskennellyt Kosonen kiittää arjen onnistuneesta organisoinnista myös työnantajansa.

– Aina on joustettu, kun tarvetta on ollut.

Joonas Kosonen, 12, loikoilee lohjalaisen olohuoneen sohvalla ja katselee televisiota. Isoveli, 16, liittyy seuraan. Vielä on muutama päivä koulun alkuun. Pojat lähtevät itsenäisesti kouluun, mutta äiti Ulla Kosonen muistaa ajan, kun näin ei ollut.

– Välillä menin aamuyöllä töihin ja tulin kotiin herättämään pojat kouluun. Se on parempi tapa olla poissa, kun jäädä ylitöihin neljän jälkeen iltopäivällä.

Kosonen on ollut kalkkikivipohjaisia tuotteita valmistavan Nordkalk Oyj:n palkkalistoilla koko työikänsä.

Hän on hiljattain aloittanut uusissa tehtävissä talousassistenttina.

– Opeteltavaa on ollut. Edeltäjäni teki samaa työtä 40 vuotta, joten hänen saappaisiinsa ei ole helppo astua.

Ylitöitäkin on viimeisen vuoden aikana kertynyt.

Ulla Kosonen ja lapset Teemu, 16 ja Joonas, 12. Viivikissa, 5, ei malttanut osallistua perhepotrettiin. - Työn ja perheen yhteensovittaminen vaatii joustoa myös työpaikalla, tuumaa Ulla Kosonen.

– Työilmapiiri on muuttunut kiireisemmäksi, Kosonen myöntää.

Hän on myös työpaikkansa varaluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu. Lisäksi hän toimii Lohjan seudun Toimihenkilöiden puheenjohtajana ja koulutussihteerinä, vielä toistaiseksi, kunnes yhdistys lokakuussa lopetetaan ja liitetään Läntisen Uudenmaan Toimihenkilöt -yhdistykseen.

Isovanhemmat korvaamattomia

Ulla Kosonen on ollut yksinhuoltaja viime joulusta lähtien. Pojat viettävät säännöllisesti aikaa isänsä luona, jolloin Kosonen saa vapaata arjen pyörittämisestä.

– Loikoilen sohvalta tai tapaan ystäviä. Tykkään myös sienestää ja kuljeskella luonnossa. Konserteissa ja teatterissa käyn, mutta baareissa en paljoakaan. Kapakaelämää saa tarpeeksi yhdistystoiminnassakin, hän nauraa.

Kokoukset ovat yleensä iltaisin, piirin ja liiton tilaisuudet viikonloppuisin. Kiinnostuksen yhdistystoimintaan on Ulla Kosonen saanut verenperintönä.

– Isäni oli työelämässä ollessaan innokas ammattiyhdistysaktiivi ja äitini on vieläkin mukana Lohjan seudun Toimihenkilöiden johtokunnassa.

Lähellä asuvat vanhemmat ovat olleet Kososen perheelle kullannarvoinen lastenhoitoapu. Koulujen kesälomien aikaan pojat ovat saaneet olla mökillä isovanhempiensa kanssa. Perhe on asunut 13 vuotta samalla asuinalueella, joten lastenhoitoapua on saanut myös omasta pihapiiristä.

– Naapureista on tullut hyviä ystäviä ja heihin on aina voinut luottaa. Osa on muuttanut pois, mutta ystävyys on säilynyt.

Joustomahdollisuudet tärkeitä

Ulla Kosonen pitää työajan joustomahdollisuuksia erittäin tärkeinä. Hänen työpaikallaan lasten sairasteluihin ja muihin lapsiperheen ongelmiin on suhtauduttu ymmärtäväisesti.

– Ylityöt on ollut mahdollista ottaa myös vapaana. Varsinaista työaikapankkia meillä ei ole käytössä.

Teemu Kosonen pääsi viime kesänä näkemään äidin työarkea läheltä.

– Nordkalkilla on tapa, että työntekijöiden lapset pääsevät yritykseen kesätöihin neljäksi viikoksi. On tärkeää, että

nuoret oppivat ymmärtämään rahan arvon, Ulla sanoo.

Lukion jälkeen Teemu tähtää opiskelemaan oikeustieteelliseen tiedekuntaan. Nyt kun pojat ovat isompia ja toinen jalka oven välissä, jää äidille enemmän omaa aikaa.

– Teemua ei paljoa kotona edes näy. Hän liikkuu kavereiden kanssa mopoilla ja suorittaa nyt moottoripyöräkorttia.

Toisaalta Joonaksen jalkapalloharrastus vie vielä aikaa, koska harjoituksia on useampana päivänä viikossa ja pelit päälle. Joonas pelaa Lohjan Pallossa, jonne äiti häntä kuljettaa. Joonaksen harjoitusajan Ulla on tosin oppinut hyödyntämään: hän tekee pitkän kävelylenkin sillä välin kun poika treenaa. Lisäksi hän käy punttisalilla ja jumpassa kerran viikossa. Yhdessä perhe käy esimerkiksi elokuvissa.

– Parasta tässä ajassa on, että pojat ovat isoja mutta kuitenkin vielä lapsia. Elämässä on tasaantumisen vaihe, eikä kaikkea tarvitse enää niin hössöttää. Asiat ovat hyvin, Ulla Kosonen summaa. ■

Työaika on voimavara

■ Työaikatarkoituksella on tärkeä merkitys työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Työhön, työhön ja työaikoihin liittyvät tarpeet ovat yksilöllisiä ja muuttuvat iän, perhesuhteiden, terveydentilan ja muiden henkilökohtaisten seikkojen vuoksi. Työaikojen hyvällä suunnittelulla voidaan edistää työntekijöiden työkykyä ja työssä viihtyvyyttä sekä työn tuloksellisuutta.

Työaikoja voidaan monipuolista esimerkiksi liukuvalla työajalla, viikonlopputyöllä, poikkeavalla vuorokausi-, viikko- tai vuosityöajalla, osa-aikatyöllä, vuorotyöllä tai etätyöllä. Työaikakirjanpidon on oltava työpaikalla kunnossa ja ylitöiden käsite selvä. Työaikaasioihin liittyvää neuvontaa saa omasta työnantaja- ja palkansaajajärjestöstä sekä työsuojeluviranomaisilta työsuojelupiireistä.

Lähde: Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen kannanotto hyvistä työaikakäytännöistä.

TEKSTI: Outi Airaksinen

Ajan pitkä historia

■ Tik, tak, tik... miljoonat kellot tikittävät kaikkialla jakamassa elämää sekunteihin, minuutteihin ja tunteihin? työpäiviin, lounastaukoihin ja vapaa-aikaan. Koska olemme ihmisiä, tiedämme elämän olevan rajallinen, ja sitä mittaamaan tarvitaan kello. Ensimmäiset kellot keksittiin jo yli 5000 vuotta sitten. Niissä ajan kulkua seurattiin auringon langettamisen varjojen perusteella, eikä pilvisellä säällä aikaa pystynyt mittaamaan. Sitten tulivat vesikello ja tiimalasit, jouset, heilurit ja atomikellot. Kymmenjärjestelmän sijasta babylonialaiset jakoivat tunnin 60 sekuntiin ja vuorokauden valoisan ajan 12 tuntiin eläinradan tähtikuvioiden mukaisesti.

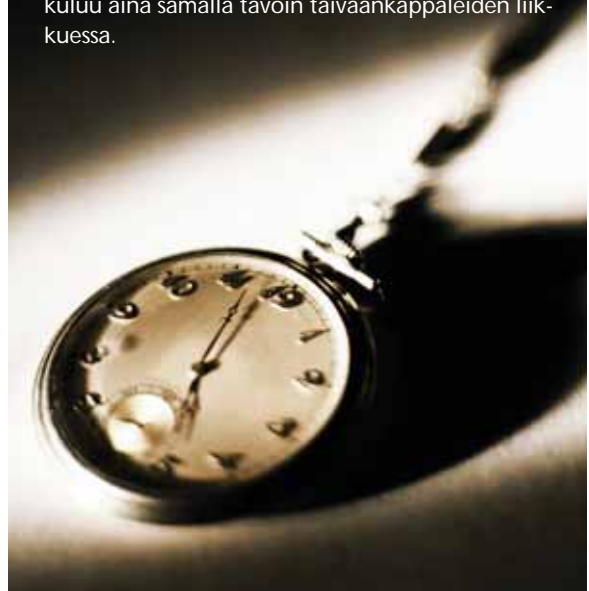
Ensimmäiset kellot 1200-luvulla

Ensimmäiset mekaaniset kellot valmistettiin 1200-luvulla. Kirkon torneista ja luostarielämästä ne valjastettiin palvelemaan koko läntisen Euroopan arkea. Teollisen vallankumouksen myötä 1800-luvun lopulta työläisiä tarvittiin liukuhintojen ääreen sääntöisesti, jotta tuotantokatkoksilta välttyttiin. Ajasta tuli rahaa, ja kellokortit yleistyivät.

Aika oli arvokasta myös työntekijälle. Kellon omistaja saattoi puolustaa etujaan, eikä tehtaan johtaja voinut enää sanella työn kestoa, aloitusta tai lopetusaikaa.

Rautatieliikenteen yleistyttyä myös yhteisen ajan tarve kasvoi. Kansainvälinen aika syntyi Lontoon Greenwichissä vuonna 1884, jolloin maapallo jaettiin myös 24 aikavyöhykkeeseen.

Täsmällisyydestä huolimatta aika on myös suhteellista. Odottavan aika on pitkä, kuten jo Aristoteles aikoinaan erotteli: subjektiivinen aika riippuu kokemuksesta? vaikka objektiivisesti se kuluu aina samalla tavoin taivaankappaleiden liikkeessä.

Työaikapankista aikaa itselle

Olennaista on vapaaehtoisuus, muistuttaa STTK:n lakimies Heli Ahokas.

– Kaikki lähti ajatuksesta, miten työaikoja voi työpaikoilla käyttää luovemmin ja paremmin. Työaikapankki on ollut pitkään nimenomaan STTK:lainen tavoite, Heli Ahokas sanoo.

Ahokas korostaa, että kyse on pitkälti paikallisesta sopimisesta, jonka pitää kuitenkin perustua lainsäädäntöön ja työehtosopimukseen. Yleinen väärinkäsitys on, että työaikapankin pitää olla tietyn formaatin mukainen.

– Kyse on järjestelmästä, jonka pitää sopia juuri sille alalle, työpaikalle ja ihmisille, jotka sitä käyttävät.

Työaikapankki on yleisnimi järjestelyille, joilla vapaa-aikaa saadaan kerättyä, Ahokas kertoo.

Pieni pankki syntyy jo liukumattuneista. Pidempiaikaisessa säästössä tunteja voi kerätä ylitöistä tai työehtosopimuksen lisistä, kuten ilta- tai viikonlopputyöstä – jos alan sopimukset sen sallivat.

Joustoa molemmin puolin

Tarve työaikasäästöjen muuttamisesta vapaaksi on ollut olemassa jo aiemmin, kuin sopimuksia niiden käytöstä on saatu aikaiseksi. Työaikapankki on ollut STTK:n tavoitteissa 1970-luvulta lähtien. Idea on kohdannut myös vastustusta ja epäluuloja.

– Työpaikoilla on jo olemassa erilaisia järjestelmiä. Ohjeistusta niiden käyttöön on yritetty selvittää ja samalla hälventää pelkoa siitä, että pankkeja käytettäisiin esimerkiksi ylitöiden hävittämiseen.

Työaikapankki on STTK:n lakimies Heli Ahokasalle tuttu juttu.

Liittojen tavoite on, että ihmiset jaksaisivat ja viihtyisivät työssään paremmin. Myös työn ja yksityiselämän yhteensovittamista halutaan helpottaa.

– Mitä paremmin ihmiset työssään viihtyvät, sen paremmin he sen tekevät, Ahokas sanoo.

Työnantajalle on tietysti tärkeää, että ihmisiä on töissä silloin kun heitä tarvitaan. Mutta on myös töitä, joita voi tehdä kausittain. Olennaista on, miten vapaiden pitämiset pystytään sopimaan.

– Jos tekee paljon töitä silloin kun yrityksessä on kiireistä, niin vastapainoksi siitä pitää saada vapaata, kun siihen itsellä on tarvetta.

Kaikki työ näkyväksi

Työaikapankeilla täytyy olla selkeä työaikakirjanpito. Työnantajan palkkahallinnosta on maksuvaikeuksien tai työttömyystilanteiden varalle hyvä löytä selkeät kirjaukset ja dokumentit työajoista. Kirjanpidosta vastaa työnantaja, mutta jokainen työntekijä päättää itse, haluaako olla mukana järjestelyssä vai ei. Järjestelmästä pitää halutesaan voida myös irtaantua.

– Suositus on, että säästetyt, sillä olevat tunnit näkyisivät palkkakuiteissa.

Työaikapankkien avulla pystytään lisäksi seulomaan esille niin sanottua harmaata aluetta, ylitöitä, jotka eivät näy missään.

– Näin työpaikoilla on helpompi tunnustaa, että ylitöitä tehdään, Heli Ahokas toteaa. |

Työaikapankki
= vapaaehtoisuuteen perustuva,
pidempiaikainen työaikojen
säästö- ja lainausmahdollisuus

STTK käynnistää uuden, nuorille aikuisille suunnatun toiminnan

Oletko PlusMiinus 30?

STTK:n järjestökentässä nuoret aikuiset ovat jääneet hieman vähemmälle huomiolle ja opiskelijatoiminnan varjoon. Nyt tähän on tulossa muutos. PlusMiinus 30 –toiminta lähtee liikkeelle syyskuun lopussa.

Toiminta on suunnattu kolmenkymppin kummankin puolen oleville, työelämässä oleville nuorille aikuisille. Tavoitteena on tarjota nuoremmalle sukupolvelle mielekästä toimintaa ikäistensä parissa. Järjestötoiminnan jatkuvuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää saada aktivoitua ja sitoutettua nuoria aikuisia STTK:n ja sen jäsenliittojen toimintaan.

PlusMiinus 30 -toiminnan johtajatus on, että nykyisten toimintamuotojen tilalle pitää luoda uutta, jotta nuoria saadaan houkutelua osallistumaan nykyistä aktiivisemmin.

- Ei ole sattumaa, että tällä hetkellä ammattiyhdistystoiminnassa ei juuri ole mukana aktiivisia nuoria aikuisia. Vaikka ammattiyhdistystoiminta koetaan tärkeäksi, nuorten aikuisten vapaa-ajasta kilpailee niin moni muu asia, että osallistuminen jää vähäiseksi, STTK:n alue- ja järjestöpoliittinen asiantuntija **Pekka Salmi** miettii. Salmi vastaa toiminnan organisoimisesta STTK:ssa.

- Vaikka ammattiyhdistystoiminta koetaan tärkeäksi, nuorten aikuisten vapaa-ajasta kilpailee moni muu asia, ja osallistuminen jää vähäiseksi, harmittelee Pekka Salmi STTK:sta.

Pienten lasten isät ja äidit elävät elämänsä kiireisintä aikaa sukkuloidessaan kodin, työn ja tarhan välillä. Sinkuilla on puolestaan tärkeää touthuta kavereiden ja erilaisten harrastusten parissa. Jatkuvasti monipuolisuutta ja viihdeteollisuus tarjoavat monenlaisia virikkeitä vapaa-ajalle.

- Ammattiyhdistystoiminnan pitää pystyä kilpailemaan nuorten aikuisten ajasta.

Teknologiaa hyödyntäen

Yksi piirre nuoremman sukupolven käyttäytymisessä on uuden teknologian hyödyntäminen ja erityisesti internetin merkitys jokapäiväisenä viihde-, tiedonhankinta- ja viestintäfoorumina. PlusMiinus 30 –toiminta panostaakin erityisesti sähköiseen maailmaan. Verkossa avataan 27.9. sivusto, jossa käydään keskustelua ajankohtaisista asioista, otetaan kantaa ja tehdään aloitteita sekä hankitaan tietoa työelämästä. Sivut löytyvät osoitteesta www.sttk.fi/plusmiinus30

Sähköinen foorumi mahdollistaa ajasta ja paikasta irrottautumisen. Jos

esimerkiksi perheellisellä on vaikeuksia raivata tilaa kalenteriin ammattiliittonsa tilaisuuksia varten, voidaan palkansaajien asioita käsitellä jatkossa verkossa mihin kellonaikaan tahansa. PlusMiinus 30 -sivuilla kirjoittavat kolumnejaan merkittävät nuoret vaikuttajat. Ensimmäinen nettikolumnisti on kansanedustaja **Maria Guzenina** (sd). Lokakuussa sivuilla kirjoittaa kansanedustaja **Pertti Salovaara** (kesk).

Ei pulaa aiheista

PlusMiinus 30 –toiminnassa käsiteltäviä asioita ei tarvitse väkisin keksiä. Lästä johtuva elämäntilanne ja työelämän muutos vaikuttavat monella tapaa nuoreen sukupolveen. Niinpä toiminnassa paneudutaan nuorille aikuisille tärkeisiin teemoihin kuten pätkätöihin, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen, oman osaamisen kehittämiseen ja kestävään kehitykseen.

- Näistä teemoista löytyy myös paljon STTK:n edunvalvontaan liittyviä asioita, joten nuorilla aikuisilla on varmasti paljon annettavaa keskusjärjestön ja liittojen toimijoille.

PlusMiinus 30 –toiminnan osana järjestetään 2-3 kertaa vuodessa erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Ensimmäinen tapahtuma on laivaristely 17.-18.11. Silja Europalla. Seminaarissa käsitellään nuorille aikuisille tärkeitä teemoja. Alustajina toimii kokeneita ja mielenkiintoisia

asiantuntijoita. Paikalla on muun muassa kansanedustaja **Arto Satonen** (kok). Ideana on lisätä tapahtumien kiinnostavuutta sitomalla mielenkiintoisten asiakokonaisuuksien yhteyteen viihdettä, yhdessä oloa ja harrastamista. Tilaisuuksiin on voitava ottaa myös perheen jäsen tai ystävä mukaan, jotta osallistumiskynnys olisi mahdollisimman alhainen. |

UUSI TAPA OPPIA innostaa Alkossa

Nyt tuuletetaan kokemuksia

- Päivää! Onpa rouva aurinkoinen tänään. Tulitteko viiniä hakemaan?
- En. Kiitos vain, mutta taidan itsekin löytää etsimäni.
- Ups. Pieleen meni. Sen kuulee jo simuloitun asiakkaan äänensävyistä, ja virtuaalinen apuvalmentaja Anette vahvistaa päätelmän:
- Tavoittelit varmasti ystävällistä ja humoristista otetta. Muista kuitenkin, että...

Todellisten tilanteiden simulointiin perustuva asiakaspalvelukoulutus käynnistyi Alkossa vajaa vuosi sitten. Esimiehistä kouluttiin valmentajia, työntekijät jaettiin kolmen hengen ryhmiin, opintotuokit merkittiin työvuorolistoihin ja kannettavat tietokoneet avattiin myymälöiden kahvihuoneissa.

Hangosta Nuorgamiin opiskeltiin vaativien asiakastilanteiden hoitamista aivan uudella tavalla ja innolla. Nyt Alkon ja WSOYpro:n kehittämän Anette I:n on käynyt läpi 2400 alkoista.

Hämeenlinnan Tiiriön myymälässä työskentelevä myyjä **Merja Tanner** epäroï alkuun,

miten kone muka voisi korvata ihmisen kouluttajana. Epäluulo muuttui kuitenkin nopeasti innostukseksi.

- Jos olisi ollut normaali perinteinen koulutus, jossa kouluttajat puhuvat, ei keskustelua olisi tullut samalla lailla. Nyt kaikki uskalsivat tuoda omia mielipiteitään avoimemmin.

Konkarit ja noviisit samalla viivalla

Kun työporukka kokoontuu Anette-ohjelman ääreen, se keskustele samalla arkisista, omassa työssä toistuvista tilanteista. Tietokoneen simuloimat tilanteet ovat yhtä haastavia kaikille iästä ja kokemuksen määrästä riippumatta. Asia-

Pentti Kulla, Marjut Näsi ja Merja Tanner syventyvät Anetteen taukotilassa.

kaspalvelussa ei oikeita ja väärä valintoja välttämättä ole. On vain parempia ja huonompia tapoja toimia, ja monesti kyse on sävyeroista.

- Väärille vastauksille nauroikin jopa, ettei kukaan noin tee, Merja Tanner sanoo. Hän on sitä mieltä, että oppia voi myös nauramalla itselleen.

Tannerille eniten hyötyä on ollut kassatyöskentelyn osiosta. Vastuullisuusvalvonnan vuoksi kassalla on vaiheita, jotka voivat herättää asiakkaita närkästyksiäkin.

- En esitä enää suoria kysymyksiä niin paljon. Haen kiertoteitse vastausta, jos esimerkiksi pitää tarkistaa, onko ihminen päihtynyt. Sitä

voi ystävällisesti jutella niitä näitä. Kyllä sen sitten huomaa.

Esimiehestä tuli valmentaja

Tiiriön myymäläpäällikkö ja Alkoholikaupan Toimihenkilöt ry:n päaluottamusmies **Pentti Kulla** sai ”koutsin” tehtävän. 35 vuotta alalla ollut valmentaa sujuvasti, kannustaa ja toisaalta pitää keskustelun koossa. Tutussa porukassa kun juttu luiskahtaa helposti sivuraiteille.

- Työnantajan kulmasta vaikeinta on saada kaikille asiat läpi samalla tavalla, ja siinä tämä antaa mahdollisuuksia.

Alussa osa piti puhuvaa tietokonetta lapselli-

senä. Joku saattoi myös ihmetellä, miksi ”tällaisia itsestään selvyiksi” täytyy opettaa.

- Tässä on paljon uutta, mitä ei ole tullut ajatelleeksi. Joskus vanhan pois oppiminen on vaikeinta, Pentti Kulla puolustaa.

Valmentajan rooli tuntui hänestä heti luonteelta, mutta vauhti hirtti. Ihmiset osasivat kyllä käyttää ohjelmaa, mutta välineistöä ei ollut riittävästi ja se kiristi turhaan aikataulua.

- Kun näin paljon satsataan, työnantaja voisi pikkusen enemmän vielä panostaa, että saataisiin ne plussat kokonaan talteen, Kulla hymyilee.

Nuoret kaipaavat koulutusta

Merja Tanner aloitti Tukholman Systembolagetissa 90-luvun alussa, meni Alkoon 1997 ja toimii nykyisin myös alueensa sisäisenä tuotekouluuttajana.

- Asiakaspalvelua on koulutettu vähemmän ja sitä on varmaan odotettu. On hyvä, että nyt joka ikinen saa osallistua eikä vain yhtä ihmistä lähetetä koulutukseen.

Tanner on huomannut, että nuoremmat kaipaavat kovasti kaikenlaista koulutusta, koska se tuo varmuutta ja monipuolisuutta työhön. Hän ymmärtää myös iäkkäitä, joiden ajatukset ovat jo eläkepäivissä. Alkossa on tapahtunut radikaalejakin muutoksia, henkilöstöeduissa ja monissa muissa asioissa.

- Tämä on moderni ja tehokkaasti toimiva yritys. Lauantaityöt lisääntyvät ja iltatyö on tullut. Kaikki muutokset vaikuttavat, ettei vanhempi polvi jaksa olla enää niin kauhean kiinnostunut, Tanner sanoo.

Jaetut kokemukset hyödyttävät kaikkia
Anette-opiskelu on hämeenlinnalaisilla edennyt vaiheeseen, jossa työntekijät kirjaavat ylös onnistuneita tai epäonnistuneita asiakaspalvelutilanteita.

Merja Tanner on jo kirjoittanut omansa. Ei, asiakas ei suuttunut eikä vyörynyt kassan yli, mutta hän itse häkeltyi monien väärinkäsitysten summana syntyneestä tilanteesta. Asiakasta juoksutettiin lopulta turhaan pikkuasian takia.

- Se on minulle kauhukokemus, että miten ei pitäisi toimia, Tanner naurahtaa.

- Ne ovat kokemuksia, jotka hyödyttävät kaikkia. Tarkoitus on käsitellä niitä tiimipalaverissa porukalla ja miettiä, olisiko hyvä luoda jokin yhteinen käytäntö, Pentti Kulla sanoo.

Millään alalla ei voida enää ajatella, että pohjakoulutus riittää. Taidoissa on parantamisen varaa koko ajan.

- Työnteko on monesti rutiinia, mutta jos se menee liian rutiininomaiseksi, se näkyy asiakkaallekin. Omasta työstä pitäisi innostua ja löytää niitä huippuhetkiä, Kulla sanoo. |

Merja Tanner palvelee kassalla hauholaista Pekka Laaksoa.

Simulointi tukee työprosessia

■ Alkon Anette-koulutuksessa avainsanoja ovat simulointi ja valmentaminen. WSOYpro:n kehittämän simulaatiomenetelmän idea on tukea työprosessia, kertoo myynti- ja markkinointijohtaja **Hannu Palmu**. Koulutusta ei erikseen pidetä muualla ja palata taas työhön, vaan yhdistetään kaksi asiaa työssä oppimiseksi. Opittu ei tunnu irralliselta vaan liittyy suoraan omaan työhön, ja sitä voi heti soveltaa. Myös aikaa ja rahaa säästyy.

Virtuaalinen apuvalmentaja Anette on myös esimiehen työkalu, jonka avulla voi valmentaa omaa porukkaa, luoda tiimihenkeä, käydä palveluprosessia lävitse, perehdyttää. Simulaatioihin voidaan palata aina uudestaan ja ne on tarkoitettu kaikille. Aidon tunteisiin tilanteisiin samastuu, innostuu keskustelemaan ja ehkä oivaltaa, miten omaa käyttäytymistä voisi muuttaa.

Alkon asiantuntijat ja WSOYpro:n käsikirjoittajat loivat Anetteen realistisia tilanteita ja oikean kuu-

loista dialogia. Projektipäällikkö **Erika Stude** Alkosta kertoo, että henkilöstön innostus suorastaan yllätti. Sellainen palaute kuin ”parasta asiakaskoulutusta, jota olen 29 vuoden urani aikana saanut” kannustaa jatkamaan. Studen mukaan koulutus on jo aktivoitunut asiakaspalvelua.

Anette I keskittyi tyypillisiin asiakastilanteisiin Alkossa. Ensi vuoden alussa valmistuu Anette II, joka käsittelee muun muassa uhkaavia tilanteita asiakaspalvelussa. WSOYpro:ssa erilaisia simulaatioteutuksia on tehty kolmisenkymmentä.

Anette on virtuaalinen apuvalmentaja.

Syökö inflaatio palkankorotukset?

Inflaatio on alkanut pitkän tasaisen kauden jälkeen kiihtyä. Hallitus aikoo kiihdyttää sitä lisää muun muassa energiaveron korotuksella.

Syökö iso paha inflaatio palkankorotukset, Palkansaajien tutkimuslaitoksen johtaja Jaakko Kiander?

- Ei se kokonaan syö, mutta kyllä se niitä nakertaa.

Kuinka paljon se nakertaa?

- Voi olla, että tällä sopimuskaudella inflaatio on 2,5 prosenttia. Jos palkat nousevat vuodessa neljä prosenttia, niin ei sieltä jää reaaliarvon nousua kuin puolitoista prosenttia.

Kiihtyykö inflaatio myös ensi vuonna?

- En tiedä, kiihtyykö se kauheasti tähän vuoteen verrattuna, ehkä hiukan. Tänä vuonna se on jo kiihtymässä yli 2,5 prosenttiin ja näyttää, että ensi vuonna se on vähintään samalla tasolla.

Ensi vuoden budjetissa inflaatio on arvioitu 2,4 prosentiksi. Onko arvio realistinen?

- Onhan se mahdollisuuksien rajoissa, mutta aika optimistinen. Valtiolla on tyypillistä, että se pyrkii arvioimaan inflaatiota aina vähän alakanttiin.

Vaikuttavatko liittokierroksen palkankorotukset inflaatioon?

- Sopimuskorotukset ovat liittokierroksella aina isommat, mutta nyt liukumat jäävät kuitenkin ehkä vähän pienemmiksi. Joissakin sopimuksissa, kuten finanssialalla ja teknologiateollisuudessa, on aika paljon paikallisesti sovittavia eriä. En usko, että palkkojen nousuvauhti kauheasti kiihtyy.

Miten kiihtyvä inflaatio vaikuttaa Suomen kilpailukykyyn?

- Kuluttajahintainflaatio ei sinänsä suoraan vaikuta. Se vaikuttaa

vasta, jos inflaatio lähtee myöhemmin kiihdyttämään palkankorotuksia. Nythän palkkoja ollaan lyömässä lukkoon, mutta jos inflaatio lähivuosina on nopeampi kuin on ennakoitu, se voi seu-

raavalla palkkakierroksella, ehkä vuosina 2009 - 2010, vaikuttaa myös kilpailukykyyn.

Miten inflaatio vaikuttaa tavallisen ihmisen elämään?

- Nostaa elinkustannuksia ja nakertaa reaalitylöjä.

Minkälainen Suomen inflaatio on muuhun EU:hun verrattuna?

- Pikkuisen korkeampi kuin muualla. Euroopan keskuspankki käyttää yhdenmukaistettua kuluttajahintaindeksiä, jossa ei ole mukana asuntojen hintoja eikä

korkojen vaikutusta. Siinä inflaatiossa Suomi on aika lähellä EU:n keskitasoa.

Mistä tähänastinen inflaation kiihtyminen on johtunut? Eivät kai palkankorotukset vielä vaikuta?

Ei se ole palkoista johtunut. Peruspohjainflaatio on ollut pitkään hyvin matala, vähän päälle yksi prosentti. Asuntojen hintojen nousu on jo useamman vuoden ajan vaikuttanut inflaatioon. Myös vuokrat ovat nousussa. Korkotason nousu on jatkunut kaksi vuotta ja se nostaa myös laskennallisia asumiskustannuksia ja kiihdyttää inflaatiota siltä osin. Aikaisempina vuosina myös öljyn hinnan nousut, jotka ovat näkyneet bensan hinnassa, ovat nostaneet inflaatiota. Tällä hetkellä öljyn hinnan vuosimuutos taitaa kuitenkin olla negatiivinen.

Eikö yhteisvaluutan pitänyt hillitä inflaatiota?

- On se hillinnytkin sillä tavalla, että markkinoilla muodostuvissa hinnoissa on aika hyvä hintakuri. Tavaroiden hinnat kaupassa eivät ole kauheasti nousseet. Elektroonikan hinnat ovat jopa laskeutuneet.

Hallituksen on väitetty kiihdyttävän inflaatiota omalla budjetillaan...

- Tämä on yleinen diagnoosi. Ensi vuoden inflaatiosta menee hallituksen piikkiin aika iso osa, ehkä kolmannes. Energiaveron korotus vaikuttaa. Alkoholiveron korotuksen vaikutus on melkein yhtä iso kuin energiaveron. Lisäksi päästökaupasta tuleva vaikutus sähkön hintaan voi tuoda ylimääräisen hintapiikin. Tässä on aika paljon kyse poliittisista päätöksistä.

Mitä järkeä siinä on, että hallitus kiihdyttää inflaatiota tahallaan?

- Minä en ymmärrä sitä logiikkaa. Aika monet ekonomistit ovat kritisoineet hallituksen toimia. Niitä ei pidetä yleisesti kovin järkevinä. Hallituksella ei ole varsinaisesti edes syytä lähteä kiihdyttämään inflaatiota, koska valtiolla ei ole rahapulaa. **I**

TEKSTI: Leena Seretin

Henkilöstön edustajista MUUTOSKONSULTTEJA

Henkilöstön edustajien toimenkuva muuttuu entistä ammattimaisemmaksi konsultiksi, kehittäjäksi ja edunvalvojaksi, mikä edellyttää laajaa osaamista ja jatkuvaa koulutusta.

STTK:laiset henkilöstön edustajat ovat hahmotelleet HED-strategiaa kymmenen vuoden päähän. Strategiaa on luotu verkkoympäristössä keskustellen. Nyt HEDit purkavat visioitaan käytännön toimiksi.

Oman toiminta-alueen hyvä hahmottaminen on henkilöstön edustajille yhä tärkeämpää. Lisäksi henkilöstön edustaja tarvitsee hyvät tiedot työpaikan tilanteesta ja hyvät vaikuttamisen taidot. Pykälien valvonnasta kehittäjäksi ja muutuskonsultiksi vaatii oivallusta, aikaa ja koulutusta.

Edunvalvonnan painopisteinä lähitulevaisuudessa HEDit pitävät työhyvinvoinnin edistämistä, työyhteisöjen johtamisen laadukkuutta ja koko henkilöstön osaamisen vahvistamista.

Eri asemassa olevien henkilöstön edustajien raja-aidat murtuvat, eikä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtäviä voi jatkossa enää aidoittaa yhtä tarkasti kuin nykyään.

HEDien työn tuloksena pitäisi olla hyvä työ sekä hyvä työsuhte- ja toimeentuloturva.

- Tavoitteiden saavuttamiseksi ei voida olla sivuuttamatta johtamista, tutkija ja konsultti **Aarno Ryyänen** muistuttaa.

Osaaminen turvattava

- Aiemmin toimihenkilön työn tulevaisuus oli paljolti riippuvainen siitä, jatkuuko yrityksen tulevaisuus Suomessa. Jatkossa korostuu yhä enemmän se, mitä ihminen osaa. Jos työelämä muuttuu, henkilön on pysyttävä muutoksen junnassa, Ryyänen sanoo.

- Tulevaisuudessa ei enää riitä, että henkilöstön edustajat osaavat etujen puolustamisen ja johtajat johtavat. Huominen edellyttää, että myös henkilöstö aktivoituu omilla asioissaan ja huolehtii perusoikeuksistaan. Työvoimapulan aika luo tähän edellytykset.

Erilaistuvat palkitsemisjärjestelmät, työsuhteen ehdot, ikäkysymykset ja maahanmuuttajien työmarkkina-asema työllistävät HEDEjä jatkossakin. Monikulttuurisuus nostaa päätään ja aiheuttaa henkilöstön edustajille uusia osaamisvaatimuksia siinä missä esimiehillekin.

HEDien työssä tuloksellisuus ja tavoitettavuus painottuvat jatkossa yhä enemmän. Konkreettiseksi työkaluiksi HEDit tarvitsevatkin näkemystensä mukaan työhuoneen ja ajanmukaiset tietekniset välineet.

Luottamus on tukipilari

STTK:laiden henkilöstön edustajien tapamisessa puheenjohtaja **Mikko Mäenpää** ja EK:n johtaja **Seppo Riski** painottivat yhdellä suulla luottamuksen merkitystä, jotta paikallinen yhteistyö ja sopiminen voi ylipäätään sujua ja onnistua.

Henkilöstön edustajien asema kaippaa Mäenpään mukaan säännöksiä ja sopimuksia.

- Säännöt eivät luo rajoituksia vaan vievät kehitystä eteenpäin. Ehdottomasti tarvitaan peräautoja. Ne ovat erityisen tärkeitä työpaikoilla, joissa yhteistointaa ei osata eikä haluta kehittää.

EK:n Riskin mielestä pelisäännöt voidaan sopia vaikka työpaikoilla.

- Ylin johto luo fiiliksen sopimusilmapiiirille työpaikalla, Riski painotti.

Tuoreen toimihenkilöbarometrin mukaan henkilöstön edustajat kaipaavat oman ammattitaitonsa kehittämistä, kunnollista tiedon saantia ja riittävästi aikaa luottamustehtävien hoitamiseen.

- Nämä ovat asioita, joiden parantamisessa liitoilla ja työnantajilla on molemmilla tärkeä roolinsa, työympäristöasiantuntija **Erkki Auvinen** STTK:sta korostaa.

Tuntevatko lapset netin vaarat?

Laajakaistayhteyden saaminen jokaiseen eurooppalaiseen kotiin on EU:n tavoite. Suomessa nopea internet-yhteys alkaa olla jo tuvassa kuin tuvassa, mutta löytykö kotiselaimen historiatiedoista sopimattomia sivuja? Moni vanhempi on huolissaan, tuntevatko heidän lapsensa verkon pelisäännöt.

■ Paniikkiin ei näyttäisi olevan aihetta, sillä eurooppalaiset lapset osaavat käyttää internetiä melko harkitusti. Tuoreen Eurobarometrin mukaan nettiä käytetään lähinnä pelaamiseen, surffaamiseen ja keskinäiseen viestintään.

Tutkimukseen haastatellut 27 jäsenvaltion 9-14-vuotiaat lapset olivat perillä tietoturvariskeistä, viruksista ja hakkerien tekemistä sisältö- ja salasana- ja salausvarkauksista. Tiedossa oli myös esimerkiksi se, ettei tuntemattomien ihmisten kanssa kannata alkaa sopia tapaamisia esimerkiksi chat-palstoilla.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on tarjonnut omassa Viisaasti verkossa -palvelussaan tietoa netin käytön riskeistä jo melkein 10 vuotta. MLL:n kotisi-

ILOA

aivovoimasta!

Sijoita itseesi ja vaihda työelämän paineet mieluisiksi haasteiksi. Milloinkaan ei ole myöhäistä oppia uutta.

Aikuisopiskelu avaa uusia mahdollisuuksia. Opiskelu onnistuu työn ohessa ja virtuaalisten opiskelutapojen ansiosta usein matkojenkin päästä.

- Sosionomi (AMK)
- Sairaanhoidtaja (AMK)
- Tradenomi, julkishallinto
- Tradenomi, tietojenkäsittely

Koulutuksiin haetaan valtakunnallisissa yhteishaussa 1.-12.10.2007 osoitteessa www.amkhaku.fi.

Puh. (016) 258 400
www.tokem.fi
hakutoimisto@tokem.fi

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

AIKUISKOULUTUS

Tilaa ilmainen
 Hakijan opas
 puh. (016) 258 652.

vulla on oma osionsa vanhemmille ja lapsille.

Nuoret voivat kertoa sivuilla omia kokemuksiaan esimerkiksi uusien ystävien tapaamisesta verkossa, nettikiusaamisesta ja siitä, miltä tuntuu jäädä koukuun surffailuun.

Yläasteikäiset tuntevat jo melko hyvin verkon riskit, mutta 10-12-vuotiailla on eniten tietämättömyyttä, suunnittelija **Juuso Peura** MLL:stä totea.

– Kaikki eivät tiedä, ettei omia tai muiden yhteystietoja tai toisten henkilöiden valoku-

via tai heitä koskevia juoruja pitäisi laittaa nettiin, Peura sanoo.

MLL ei halua lietsoa paniikkia vaan kertoa rauhallisesti verkon riskeistä ja miten niitä voi välttää.

– Meidän tiedotustilaisuuksissamme nuoret kertovat paikalla oleville vanhemmille, miksi tietyt palvelut ovat niin makeita, Peura kertoo.

Lisää tietoa verkkoturvallisuudesta saa muun muassa EU:n osarahoittaman Safer Internet-hankkeen sivuilta www.saferinternet.org.

KUVA: Lehtikuva

Indiana Jonesin seikkailuihin sopivia oikeita sademetsäviidakoita kasvaa Nicaraguan Atlantin puoleisella rannikkovyöhykkeellä. Pikukylyissä eletään yhä hyvin yksinkertaista elämää, kalastellen ja maissia viljellen. Ei ole sähkölinjoja, puhelinyhteyksiä, vesijohtoja eikä viemäreitä. Tiestö on harva ja huonokuntoinen, sadekautena (rannikolla 2/3 vuodesta) se muuttuu herkästi mutalammikoiksi. Jokiväylät ovat kätevimmit kulkureitit, joskin moottoriveneet ja bensa ovat harvinaista herkkua ja aivan liian kalliita köyhille intiaanisukkaille. Tavallisin kulkuväline on puunrungosta kaiverrettu kanootti, jolla melotaan ihan kuin elokuvissa. Tosin paikallisille asukkaille tämä on tavallista arkea vuodesta toiseen, ei leffaelämys teatterin upottavassa tuolissa cokis-muki kädessä.

+

Rannikkoseudun idylli ei ole ongelmaton. Perinteisesti alueen luonnonrikkauudet, kuten trooppisia jalopuita kasvavat metsät tai maaperästä paikoin löytyvät jalometallit, on huolellisesti hyödynnetty muiden kuin alkuperäisen intiaaniväestön toimesta. Viime vuosina varsinkin Hondurasin rajajoen - Rio Coco eli Kookosjoen -seudulla sadot ovat olleet huonoja ja räjähdysmäisesti lisääntyneet rotat ovat tyhjentäneet varastoja. Seurauksena lapsista kolmannes on kroonisesti aliravittuja.

Jolle vähän on annettu, otetaan sekini pois. Auringon noustessa tiistaina 4.9. iski hurrikaani Félix pohjoiselle rannikolle Kookosjoen kinaloon. Siinä vaiheessa myrskyn voima oli maksimissaan, eli asteikkolukemalla 5. Väkeä oli ehditty evakuoida alueelta noin 25 000 henkeä, ja muille asukkaille käytettiin väestönsuojina vankkarakenteisempia rakennuksia kuten kirkkoja ja kouluja. Niistäkin, kuten lähes sataprosenttisesti koko rakennuskannasta, menetettiin katot.

Pienimmissä kylissä ei ole ainakaan kivirakenteista taloa. Kotina on yleisimmin kevytrakenteisia lautamajoja, jotka kärsivät pa-

Indiana Jones ja Kookosjoen kirous

hoja vaurioita ja osa lensi palasiksi kuin korttitalot. Sähkö- ja puhelinyhteyksistä menetettiin 80 prosenttia. Läänin pääkaupungin elintärkeä satamalaituri, kaikkiaan 500 metriä pitkä, tuhoutui. Samoin pienen lentokentän lennonjohtotorni.

Tiestö on osin kulkukelvotonta, koska myrsky kaatoi puita ristiin rastiin teiden yli. Raivaus kestää jonkun aikaa, koska osa rungoista on halkaisijaltaan kaksi-kolmimetrisiä tropiikin tukkipuita. Trooppisia metsiä on muutoinkin tuhoutunut vähintään 500 000 hehtaaria. Kasvamassa ollut sato on menetetty, maissi on lakoontunut ja puolikypsät tähkät mätänevät rankkasateiden jättämässä mutavellissä.

+

Kun myrsky iski, paikalla ei ollut repottereita, kuvaajia eikä edes kameräkännyköitä. Maailmalle ei saatu dramaattisia ajantasaisia uutiskuvia, jotka olisivat pysäyttäneet kiireiset katsojat, liikuttaneet heidän mieltään ja saaneet liikauttamaan myös kukkaronnyörejä. Visuaalisen uutisoinnin kyllästämille kansalaisille katastrofi, josta ei saada uutiskuvaa, ei ole todellisuutta.

Nyt pahimmalla myrskyalueel-

la on yli 100 000 ihmistä puilla paljailla, vailla ruokaa, puhdasta juomavettä, kattoa pään päälle, peruspalveluja, kulkuyhteyksiä. Vaatimattomat pikkukodit tarvitsevat kunnostusta, kattopellit ja arjen käyttöesineitä. Vähällä he ovat toimeen tulleetkin, mutta papujen keittämiseksi tarvitaan vähintään yksi pata tai kattila. Virallisia kuolonuhreja on tällä hetkellä 70, ja kadonneita liki 200. Todennäköisesti hekin ovat kuolleet, ja luvut saattavat ajan myötä vielä nousta. Informaation kulkua haittaa tietojen ja kulkuyhteyksien katkeaminen.

+

5-luokan hurrikaani Félix ei ollut ensimmäinen luonnonmullistusseudulla vaikka poikkeuksellisen ankara olikin. Kasvihuoneilmaston sekoittamien ilmastomuutoksien takia se ei varmaan ollut viimeinäkään.

Tulevaisuuteen voi katsoa myös optimistisesti. Niukasta uutisoinnista huolimatta apua on tulossa alueelle: YK-järjestelmän kautta, kehitys yhteistyötä tekeviltä mailta, kansalaisjärjestöiltä. Parhaimmillaan lähes totaalinen tuho voi olla itu uuteen ja parempaan alkuun, kestävään kehitykseen. Katastrofin jälkien korjaamisessa ja uuden ra-

kentämisessä - fyysisesti kuin henkisesti - tarvitaan kansainvälisen rahoituksen lisäksi yhteistyötä ja naapuriapua, paikallista verkostoitumista, toistensa tukemista.

Ehkä Kookosjoelle syntyy pienyritystoiminnan keidas, jossa paikallinen väestö hyödyntää seudun luonnonvaroja, metsää ja turismia. Parin vuoden päästä tuhoutuneen satamalaiturin vieressä ei jaeta hätäapupaketteja, vaan organisoituaan melontafestivaalia Kookosjoen Koski ky:n järjestämänä. Sinnehan voisi mainiosti järjestää myös ay-väelle elämismatkoja. - Varataanko aika vuoden 2010 kalenteriin? |

Riitta Työlajärvi
Kirjoittaja on STTK:n virkavapaalla oleva sosiaali- ja terveyspoliittinen asiamies, joka työskentelee ulkoministeriön terveysalan neuvonantajana Nicaraguassa.

METSÄSTÄ LÄHTEE NYT RAHAA KUNNOLLA

Metsänomistajat tekevät tänä vuonna ennätysuuren tilin. Kantorahatuloja kertyy yksityismetsistä runsaat 2 miljardia euroa, tutkija **Mika Mustonen** Metsäntutkimuslaitokselta sanoo.

Aiempi, vuodelta 2000 peräisin oleva ennätys kaatuu komeasti. Kantorahatulot nousivat silloin nimellishinnoin hieman yli 1,6 miljardin euron. Viime vuonna jäätiin 1,37 miljardiin euroon.

Mustosen mukaan ennätykseen on kaksi syytä. Puuta on hakattu metsistä ”vilkkaan hakkuuvuoden” tahtiin, ei ennätyksellisesti, mutta selvästi enemmän kuin esimerkiksi vuosi sitten, jolloin hakkuut jäivät pienimmiksi vuosikymmenen.

Suurin syy ennätystuloihin on kuitenkin puun hintakehitys. Hinnat, ennen kaikkea kuusi- ja mäntytykin hinnat ovat vuositasolla nousseet viime vuodesta noin 30 prosenttia. Kuukausitasolla nousu on voinut olla tätäkin voimakkaampaa. Esimerkiksi viime vuo-

den heinäkuusta tämän vuoden heinäkuuhun mänty- ja kuusitukki kallistuivat runsaat 50 prosenttia.

Mustonen arvioi kuluvan vuoden kantorahatulojen kokonaismäärää seitsemän ensimmäisen kuukauden hakkuuiden ja tamm-heinäkuun keskihintojen perusteella.

Metsänomistajista runsaat 60 prosenttia asuu maaseudulla, kaupungeissa lähes viidennes, samoin taajamissa. Puun myyntituloista lähes 9 euroa kymmenestä menee yksityishenkilöille. Tilastojen mukaan 67 prosenttia yksityismetsien puun myynnistä saaduista tuloista käytetään metsän sijaintikunnassa.

Venäjän puutullit vaikuttavat

Metsäverotuksen muutoksen puun myyntiin tuoma lievä epävarmuus, jota ilmeni viime vuoden alkupuolella, on Mustosen mielestä hävinnyt.

– Sen jyräsivät puun markkinahinnat. Tänä vuonna myyntitahdin ovat sanelleet markkinahinnat.

Metsänomistajien näkymät ainakin lyhyellä aikavälillä näyttävät hyviltä. Puulle riittää kysyntää.

Venäjän kaavailemat puutullit vähentävät metsäteollisuuden

Tutkija Mika Mustonen ennakoii kantorahatuloihin suurta nousua tänä vuonna.

TALOUSKELLARI

Kohti kipupistettä

■ Suomalainen vähentää autoiluun, jos bensiini maksaa 2,3 euroa (13,7 markkaa) tai enemmän litralta. Ajoneuvohallintokeskuksen selvityksen mukaan 40 prosenttiin autoilijoista ei tepsä mikään hinta: ajetaan - maksakoon mitä maksaa.

Autoilijat eivät selvityksen perusteella lukeudu ympäristön suojeleijoiden kärkejoukkoon. Auton valinnassa ympäristöystävällisyys on kolmanneksen mielestä vähiten kiinnostava tekijä. Hinta ja merkki ovat tärkeimpiä valintaperusteita. Ajettavuutta arvostetaan enemmän kuin turvallisuutta ja polttoaineen kulutusta.

Kirjakaupasta harvinaisuus

■ Yli puolet (57%) Suomen kunnista elää arkeaan ilman kirjakaupaa. Kulttuurialan yritysten toimipaikat, joita Tilastokeskuksen mukaan on yli 16 000, keskittyvät kaupunkeihin, erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Kulttuurialan yritysten 13,6 miljardin euron liikevaihdosta (2005) melkein 2/3 syntyi pääkaupunkiseudulla, jonne alan henkilöstöstä sijoittuu lähes puolet ja toimipaikoista 37 prosenttia.

Kirjakaupattomia kuntia oli eniten Varsinais-Suomessa (40) ja Pohjois-Pohjanmaalla (28).

tuontia sieltä. Energia-ala on ryhtymässä kilpasille puusta perinteisen metsäteollisuuden kanssa. Sekin vahvistaa puun kysyntänäkymiä.

Viime vuonna teollisuus toi 20 miljoonaa kuutiota puuta ulkomailta, 4/5 tuli Venäjältä.

– Jos tuonti sieltä alkaa takkuilla, ensisijaiset vaikutukset sillä on teollisuuden puuhooltoon. On arvioitu, että teollisuus saattaisi tarvita 10–15 miljoonaa kuutiota lisää puuta kotimaasta.

Mustosen mukaan tuo määrä on hakattavissa metsistä, mutta eri asia on, miten se saadaan yksityismetsistä markkinoille. Siihen vaikuttavat monet tekijät.

– Kotimaisen puun lisäkäyttö kerryttäisi kantorahatuloja, mutta puun hintatasoon vaikuttavat metsäteollisuuden puuntarpeiden lisäksi mm. lopputuotteiden hinnat. Ne voivat heilauttaa markkinahintoja voimakkaasti, kuten tänä vuonna on nähty.

Venäjä kaavailee nostavansa kuusen, männyn ja koivutukin tulit 50 euroon kuutiolta vuoden 2009 alussa. Suomen teollisuudelle keskeisen tuontipuulajin, koivukuitupuun tulli nousee 50 euroon vasta 2011.

– Se on kovin isku teollisuudelle, mutta toisaalta tässä on aikaa sopeutua tilanteeseen. Metsäteollisuus on jo siirtynyt joillakin tehtailla käyttämään mäntykuitua koivukuidun sijaan ja tehostanut kotimaan puunhankintaa mm. laajentamalla hankinta-alueita, Mustonen toteaa. |

Puuta riittää, mutta lähteekö se metsästä?

■ Heinäkuussa voimaan astuneet Venäjän puutullit ovat jo vähentäneet selvästi puuntuontia naapurista. Tuontipuun on ollut kotimaiselle metsäteollisuudelle hyvä keino hankkia edullista puuta ja pitää samalla kotimaisen puun hintakehitystä aisoissa. Samalla on saatu kokemuksia toiminnasta Venäjällä.

Vuonna 2005 metsäteollisuus käytti kotimaista raakapuuta 50 miljoonaa kuutiota ja lisukkeeksi tuli 18 miljoonaa kuutiota tuontipuuta. Viime vuonna kokonaiskäyttö nousi 74 miljoonaa kuutiota. Silloin Venäjältä tuotiin 16 miljoonaa ja muualta 4 miljoonaa kuutiota puuta.

Viimeisimmän valtakunnallisen metsien inventoinnin mukaan Suomen metsissä on puuta tällä hetkellä noin 2,2 miljardia kuutiometriä ja määrä kasvaa vajaalla sadalla miljoonalla kuutiometrillä vuosittain. Kasvu on jopa vauhdittunut edellisestä inventoinnista. Puolet puusta on mäntyä, lähes kolmannes kuusta. Kuusta on aikaisempaa vähemmän, etenkin Keski-Suomessa, lisäys on mäntyä ja lehtipuuta.

Suomessa on viimeisen viiden vuoden aikana hakattu puuta keskimäärin 56 miljoonaa kuutiota. Metsätutkimuslaitoksen tutkijoiden laskelmien mukaan hakkuiden määrää voitaisiin nostaa 72 miljoonaan kuutiota vuodessa vuoteen 2015 saakka ja sen jälkeen 80 miljoonaan kuutiota, ja silti metsien kasvumahdollisuudet säilyisivät. Nykyinen metsäteollisuuden tuotannon määrä voitaisiin siis saavuttaa kotimaisella puulla. Tosin kuusitukista

voisi tulla pulaa ja sellupuolellekin rahdattaisiin nähtävästi aikaisempaa enemmän eukalyptus-sellua etelästä.

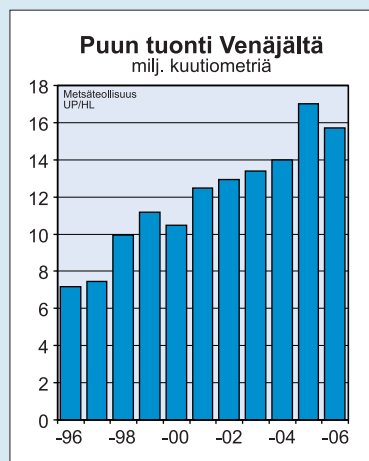
Metsätöitä tiedossa

Viimeisintä metsäinventointia edeltäneellä kymmenvuotiskaudella runsaassa kolmasosassa puuntuotannossa olevasta metsämaasta tehtiin jonkin tyyppisiä hakkuita. Metsän kasvun perusteella tutkijat päätyivät siihen, että seuraavalla kymmenvuotiskaudella hakkuita pitäisi tehdä lähes kaksinkertaisella alalla. Lisäys on iso, etenkin kun metsäalan tekijöistä tahtoo jo nytkin olla pulaa.

Kun hakkuiden lisäämisestä aletaan puhua, aletaan puhua myös heti suojelusta, joko sen lisäämisestä tai vähentämisestä. Metsämaasta ja heikommin kasvavasta kitumaasta runsaat kahdeksan prosenttia on puuntuotannon ulkopuolella lähinnä suojelun takia. Mutta tilanne vaihtelee paljon eri puolilla maata. Lapin metsäkeskuksen alueella puuntuotannon ulkopuolella

on viidesosa, muiden metsäkeskusten alueella 1 – 6 prosenttia metsä- ja kitumaiden pinta-alasta.

Puumäärissä tilanne ei ole aivan yhtä vino, sillä Lapissa on puuta hehtaarilla alle puolet siitä kuutiomäärästä mitä esimerkiksi Hämeen ja Uudenmaan metsissä. Mutta Ylä-Lapissa lähes puolet metsä- ja kitumaiden puusta on puuntuotannon ulkopuolella, kun Etelä-Suomessa osuus on pari prosenttia. |

Levää tankkiin?

■ Raaka-aineiden saatavuus askarruttaa biodieselinkin valmistajia. Neste Oil pystyy käyttämään sekä kasvisöljyjä että eläinrasvoja. Niiden kulloinkin saatavuus, hinta, elinkaari ja alkuperä ratkaisevat valinnan.

Maailman kasvisöljyjen vuotuisesta 145 miljoonan tuotannosta alle 10 miljoonaa tonnia käytetään biodieselin valmistukseen. Kasvisöljyt eivät riitä tyydyttämään energiatuotannon raaka-ainetarvetta, minkä vuoksi vaihtoehtoja haetaan kiivaasti.

Tutkija **Pauliina Uronen** Neste Oililta sanoo (Refine 3.2007) levien tutkimuksen energiataroituksiin kiihtyneen. Jotkut levälajit sisältävät paljon rasvaa, ja yksisoluiset levät kaksinkertaistavat itsensä monta kertaa viikossa.

TUNNUSLUKU

1 464

■ Kunnilla oli viime vuoden lopulla lainaa asukasta kohti keskimäärin 1 464 euroa. Täysin velattomia kuntia oli 9. Vähiten velkaa asukasta kohti oli satakuntalaisilla kunnilla. Verotuloja kunnat keräsivät noin 15 miljardia euroa. Yleisin kunnallisveroprosentti oli 19.

TOISTEN JUTUT

Tällä kertaa työmarkkinapoliittisesti täysin impotentti hallitus vielä antaa inflatorisella finanssipolitiikallaan lentävän lähdön palkkainflaatiolle eikä kukaan huolehdi kokonaisuuden edusta. Kunhan pari tulokierrosta on ensin harrastettu vaihteeksi näitä vapaita suhteita, ehkä sitten nähdään jälleen kokonaisratkaisujenkin hyvät puolet. Oppimisprosessia saattaa nopeuttaa, jos talouden lento rysäyttää erityisen syvään ilma-kuoppaan.

Pääkirjoitus
Iltalehti 5.9.

Koko poliittisen järjestelmän uskottavuus keikahtaa, jos hoitajilta on vain otettu äänet ja se on sitten siinä.

SuPerin puheenjohtaja
Juhani Palomäki
Taloussanomien 6.9.

Kunhan tes-minimit täyttyvät, vapautta on. Ei toimihenkilöillä ole mitään sopimusten ulkopuolelta tulevia lisä vastaan, kunhan lisien perusteet ja jakotapa ovat kunnossa.

STTK:n ekonomisti
Antti Aarmio
Taloussanomien 28.8.

Neuvolan tulee olla koko perheen neuvola. Miesten tukeminen neuvolatyössä edistää tasa-arvoa ja on kansanterveydellisesti tärkeää.

STHL:n pj.
Eeva-Liisa Urjanheimo
Helsingin Sanomat 27.8.

Monelle yritykselle sopiikin hyvin, että palkankorotusprosentit tulevat sille muiden työehtojen ohella annettuina kuin Manulle illallinen. Ikävien palkkaväentöjen sijasta yritys voi tällöin keskittyä ydinbisneksiinsä.

Professori
Jaakko Pehkonen
Keskuomalainen 25.8.

Palkankorotuksen tai ylennyksen pyytäminen kannattaa, jos satut olemaan mies. Naisille pyytämättä jättäminen sen sijaan on usein pelkästään viisasta, sillä moinen härskiys kostautuu toisaalla. Hankalan, kunnianhimoisen naisen leima tietää vaikeuksia, eikä sitä niin vain pestä pois.

Toimittaja
Katja Boxberg
Kauppalähti 1.9.

TEKSTI: Unionimedia/Tiina Pelkonen

Ei karkkia katsomoon

Otin suklaapatukan mukaan kasarimusikaalin elokuvaversioon ennakkonäytökseen, mutta päätin kokeilla, onko leffa niin makea, ettei namia tarvita. Oli se.

John Waters tuotti Hairspray-musikaalin Broadwaylle vuonna 1988, ja se nähtiin

myös Helsingin kaupunginteatterissa vuonna 2005.

Tarinan päähenkilö on varsinainen luonnonoikku: ylipainoinen tyttö, joka osaa tanssia ja laulaa. Lihavuudesta onkin tehty juonen kantava elementti, vaikka Yhdysvalloissa normaalipainoiset ihmiset muodostavat vähemmistön.

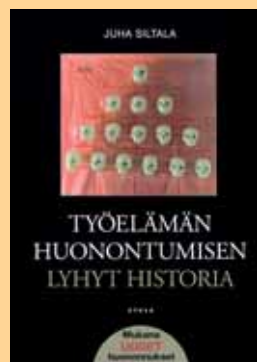
Enemmän olisi ehkä kannattanut puffata tarinan tasa-arvotemaa. Kertomus sijoittuu 1960-luvun Baltimoreen, jossa mustat saavat rokkata paikallisen TV-kanavan nuortenohjelmassa vain kerran kuussa. Kun pyylevä sankarittaremmen puuttuu asiaan, tanssivat mustat ja valkoiset nuoret viimein yhdessä.

Päähenkilön äitiä näyttelee pehmustettu **John Travolta** ja isää ihana **Christopher Walken**. Yhdistelmästä olisi voinut saada irti hervottomia naurukohtauksia, mutta toteutus sai aikaan vain hiljaista mielihyvää.

Musiikki, tanssi ja visuaalinen toteutus pitävät kuitenkin katsojan hereillä. Karkkia ei tarvita!

Hairspray, ohjaus Adam Shankman, Pääosissa muun muassa: Nikki Blonsky, John Travolta, Christopher Walken ja Michelle Pfeiffer. Ensi-ilta 5.10.

Hyvinvoinnista hyperkilpailuun

Juha Siltala on päivittänyt Työelämän huonontumista käsittelevää kirjaansa kertomalla, että viime vuosien juhlistu nousukausi onkin kupla. Kirja palkitsee ahkeran lukijan auvoisilla oivalluksien hetkillä.

Juha Siltala: Työelämän huonontumisen lyhyt historia, Mukana uudet huononukset (Otava), 34,90 euroa.

Uusi, odotettu Lehtolainen

Leena Lehtolaisen romaanissa Luonas en ollutkaan on monisyinen ja jännittävä idea, jonka varaan olisi kenties voinut rakentaa huimankin juonirakennelman. Nyt tarina vähän väsyä matkalla, samoin lukija.

Leena Lehtolainen: Luonas en ollutkaan (Tammi), 32 euroa.

TIÄKKÖNÄ AY:STA

1. Minä vuonna itsenäisen Suomen historiassa on lakkoilu eniten eli menetetty eniten työpäiviä työtaisteiluissa?

- a. 1917
- b. 1973
- c. 1956

2. Mikä on suurin keskusjärjestöjen ulkopuolella oleva ammattiliitto?

- a. Lämpöinsinööriyhdistys
- b. Suomen Journalistiliitto
- c. Rakennusmestarit ja -insinöörit

3. EU:n maista pienintä kuukausipalkkaa maksetaan

- a. Bulgariassa
- b. Virossa
- c. Puolassa

4. STTK-Opiskelijat edustaa 55 000 opiskelijajäsentä. Yhdistyksen puheenjohtaja on

- a. Marjut Vanha-aho
- b. Riikka Kuivala
- c. Mila Torkkeli

5. Pätkätyöt ovat ongelmia työmarkkinoilla. Kuinka suuri osuus STTK:n jäsenkunnasta on määräaikaissuhteissa tai tilapäisessä palvelusuhteessa?

- a. 25
- b. 15
- c. 30 prosenttia

6. Nuorten yhteiskuntakuu tarkoittaa alle 25-vuotiaille työttömille

- a. Korotettua työttömyyskorvausta
- b. Paluuta takaisin koulun penkille
- c. Työ-, harjoittelu- tai koulutuspaikkaa kolmen kuukauden sisällä

4. c, 5. b, 6. c
1. c, 2. b, 3. a.

Oikeat vastaukset:

Toimistomme muuttaa.

Käyntiosoitteemme 1.6.2007 alkaen on
Mikonkatu 8 A, 6 krs, 00100 Helsinki.

Uusi postiosoite on PL 421, 00101 Helsinki.

palkat kohdalleen
iloa työhön
aikaa elämälle

STTK:n jäsenliitot

Ammattiliitto Suora www.ammattiliittosuora.fi	Rakennusinsinöörit- ja arkkitehdit RIA ry www.ria.fi
Ahtaus- ja Huolinta-alan Tekniset AHT www.aht-tekniset.fi	Suomen Erytisteknisten Liitto SETELI www.seteli.fi
Erytisalojen Toimihenkilöliitto ERTO www.erto.fi	Suomen Konepäällystöliitto SKL www.konepaallystoliitto.fi
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty www.jytyliitto.fi	Suomen Laivanpäällystöliitto SLPL www.seacommand.fi
Kirkon Alojen Ammattijärjestö SVTL www.svtl.fi	Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super www.superliitto.fi
Mediaunioni MDU www.mediaunioni.fi	Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL www.terveydenhoitajaliitto.fi
Meijerialan Ammatillaiset MVL www.mvl.fi	Tehy www.tehy.fi
METO - Metsäalan Asiantuntijat www.meto-ry.fi	Toimihenkilöunioni TU www.toimihenkilouunioni.fi
Myynnin ja markkinoinnin ammatillaiset SMKJ www.smkj.fi	Vakuutusväen liitto VvL www.vvl.fi
Palkansaajajärjestö Pardia www.pardia.fi	